

Norfolkinterrierin jalostuksen tavoiteohjelma vuosille 2017–2021

Norfolkinterrieri

Käsitelty rodun kasvattajapäivillä 2.3.2014 ja 14.2.2015
Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksissa 2.3.2014 ja 14.2.2015
Käsitelty rotujärjestön hallituksen kokouksessa 23.9.2015
Kennelliittoon toimittamista varten

SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 1.3.2016
Korjaukset 11.10.2016

Lopullinen hyväksyntä 26.10.2017 – Päivi Rantasalo SKL-FKK

1. YHTEENVETO

Yleistä

Norfolkinterrierin jalostuksen tavoiteohjelma vuosille 2017-2021 on päivitys edelliseen tavoiteohjelmaan vuosille 2010-2014, joka on hyväksytty korjauksin jalostustieteellisen toimikunnan kokouksessa 8.10.2009. Tärkein muutos nyt esitetyssä tavoiteohjelmassa on tilastoissa käytetty koirasukupolven pituus (4 vuotta). Norfolkinterrierin terveydentilassa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia kumpaankaan suuntaan, joten ei ole ollut tarvetta olennaisesti muuttaa edellistä tavoiteohjelmaa.

Norfolkinterrieri on rotuna täyttänyt 50 vuotta 22.9.2014. Osaksi rodun melko nuoresta iästä johtuen kanta on edelleen suppea huolimatta siitä, että rotu on suosittu ja sitä rekisteröidään maailmanlaajuisesti melko paljon. Geneettisen monimuotoisuuden säilyttäminen rodussa on kaikkien kasvattajien vastuulla kansainvälisen jalostusyhteistyön ollessa mahdollista.

Rotujärjestö pyrkii ylläpitämään rodun terveyttä mm. jakamalla tietoa rodun terveystilanteesta teettämällä terveystarkastuksia yksittäisille koiranomistajille ja kasvattajille sekä järjestämällä rodun kasvattajille ja harrastajille vuosittain informatiivinen kasvattajapäivä. Rotujärjestö seuraa aktiivisesti norfolkinterrierin sydänsairauksien kehittymistä ja tukee koirien tutkituttamista rahallisesti mahdollisuuksiensa mukaan.

Norfolkinterrierin omistajien ja kasvattajien terveystarkastustutkimuksessa rotua pidettiin pääsääntöisesti melko terveenä. Rodussa esiintyy kuitenkin myös vakavia sairauksia (eristettävät sydänsairaudet ja eri syöpäsairaudet) ja muunlaisia, usein esiintyviä, vähemmän haitallisia vikoja. Tämä on otettava huomioon jalostuksen painopisteitä priorisoidessa, jotta rotu saadaan säilytettyä vähintäänkin yhtä terveenä.

Jalostukseen käytettävillä koirilla suositellaan edelleen sydän-, silmä- ja polvitarkastusten tekemistä. Sydän-tutkimusten osalta tutkimustulos ei saa olla 12 kuukautta vanhempi. Tavoiteohjelman liitteenä 6 on Kennelliiton jalostustieteelliseltä toimikunnalta saatu ohjeistus /suositus sydäntutkimuksista. Lonkkanivelten kehityshäiriöitä ei ole rodussa pidetty ongelmana, koska oireilevia koiria ei juurikaan ole esiintynyt tai niistä ei ole saatu tietoa rotujärjestölle *). Rotujärjestö kannustaa ja suositaa viemään yksittäisiä koiria ja etenkin jalostukseen käytettäviä koiria lonkkakuvauksiin etenkin, jos koira ontuu ja ontumisen syytä ryhdytään selvittämään. Rotujärjestö osallistuu tutkimuskustannuksiin tukemalla taloudellisesti.

*) Vuosina 2000-2014 rekisteröitiin yhteensä 1378 norfolkinterrieriä ja näistä 3 eri koiralla todettiin lonkkanivelen kehityshäiriö, prosentteissa 0,22%. Toistaiseksi tutkittujen määrä on niin alhainen, ettei tutkimustuloksista voida esittää johtopäätöksiä. Takaliikkeistään oireilevia koiria ei terveystarkastuksessa juurikaan raportoitu.

Kuvaus rodusta ja sen käyttötarkoituksesta

Norfolkinterrieri on yksi pienimmistä terriereistä ja nykyisin puhdas seurakoira. Kätevän kokonsa ja reippaan luonteensa takia siitä on tullut rotuna hyvin suosittu.

Rodun tilanne ja jalostustavoitteet

Populaation rakenne ja jalostuspohja

Norfolkinterrierejä on rekisteröity Suomessa vuosina 2000-2014 yhteensä 1389 koiraa, keskimäärin 93 koiraa vuodessa. Rodun alkuperämaahan Iso-Britanniaan ja USA:han verrattuna rekisteröintimäärä on alhainen. Pohjoismaista Suomessa rekisteröidään rotua toiseksi eniten Ruotsin jälkeen, jossa vuosikeskiarvo on noin 130 koiraa.

Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

Luonne on yksi norfolkinterrierin viehättävimmistä ominaisuuksista, eikä sen merkitystä jalostuksessa voi liikaa korostaa. Jalostuksessa ei suositella käytettävän yksilöä, joka on näyttelyissä saanut maininnan huonosta tai epätyypillisestä käyttäytymisestä (arka tai aggressiivinen). Tuomareiden tulisi aina hylätä tällaiset koirat arvostelussa

(HYL), mutta kokemus osoittaa arvostelukäytäntöjen vaihtelevan hyvä – tyydyttävä - hylätty, tai sitten käytetään EVAA (ei voida arvostella). Arvostelujen sisältöön tulee kiinnittää huomioita sekä toivoa rehellisyyttä kasvattajilta ja omistajilta. Rodun käyttäytymistä kartoitetaan kyselyn avulla, sekä seurataan näyttelyarvosteluja seuraamalla. Käyttöön otettu arvostelutietokanta antaa tähän hyvän ja lähes reaaliaikaisen mahdollisuuden.

Ihanteellisesti norfolkinterrierin tulisi olla avoin, luokse päästävä ja sosiaalinen niin ihmisiä kuin toisia koiria kohtaan, vilkas, eloisa ja toimielias, iloinen ja seurallinen, itsevarma koira. Luonteeseen kuuluu myös tietty itsepäisyys, eikä norfolkinterrierillä yleisesti ottaen ole suurta miellyttämisen halua, toisilla yksilöillä enemmän, toisilla vähemmän.

Terveys ja lisääntyminen

Rodun vakavin terveysongelma on sydänvialt ja sittemmin lisääntyneet kasvaimet (syöpä). Huomiota on kiinnitettävä myös sokeina syntyneisiin pentuihin, joita ei lukumääräisesti ole paljon suhteessa rekisteröintimääriin, mutta säännöllisin väliajoin niitä kuitenkin syntyy. Aikuisiällä muuttuvat purentastatukset ovat enemmän kosmeettinen haitta, joka kuitenkin on huomioitava jalostuksessa. Lisääntymisessä saattaa esiintyä yksilötason ongelmia, mutta rotuna lisääntyminen tapahtuu normaalisti.

Ulkomuoto

Rodun ulkomuoto on Suomessa parantunut huomattavasti viimeisen viiden vuoden aikana. Huippukoiria on edelleen vähän, mutta yleisarvosana on noussut tyydyttävästä hyvään ja erittäin hyvään. Todella pitkiä ja raskaita koiria näkyy näyttelyissä enää harvemmin, mutta lyhemmän ja tiiviimmän rungon eteen on edelleen tehtävä töitä. Rodun etuosissa on paljon huomauttamista. Hentoluustoisia ja pienipäisiä narttuja on paljon. Pituuden lyhentäminen ei saa johtaa hentouteen, eikä kääpiömäisiin päihin. Valitettavan pieni määrä rekisteröidyistä koirista osallistuu näyttelyihin.

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille

Jalostukseen käytetään terveystutkittuja ja näyttelyissä palkittuja koiria. Tuontiuurosten lisäksi käytetään mahdollisimman suurta määrää kotimaisia, mielellään yli kolmevuotiaita uroksia. Purentavikaisia ei tule käyttää jalostukseen, eikä koiraa, jolla on todettu vähäisinkin muutos sydänstatuksessa.

2. RODUN TAUSTA

Alkuperä ja käyttötarkoitus

2.1 Norfolk- ja norwichinterrierin yhteinen historia rodun kotimaassa

Norfolkin- ja norwichinterrierit ovat yhden rodun, The Norwich Terrier, kaksi eri muunnosta. Olennaisena erottavana tekijänä korvien asento: norfolkillä lupat ja norwichilla pystyt. Sukulaisroduista norfolkin- ja norwichinterrierillä on yhteinen kehityshistoria.

Rodun alkuperä ei ole tarkkaan selvillä, mutta näitä pieniä terrierityyppejä koiria käytettiin maataloilla tallikoirina rottien pyydystämiseen ja pienriistan metsästykseen. Enimmäkseen ne suorittivat pyydystämistehtävänsä kuitenkin maatalojen ulkorakennuksissa. Näitä pieniä terrierejä on myös aina kasvatettu niiden luonteen ja seurakoirarominaisuuksien takia. Koiran pieni koko ja itseriittoinen, ei aggressiivinen, iloinen varma luonne haluttiin säilyttää ja näin alkoi systemaattisempi kasvatusta ja jalostustyö.

1800-luvulla Norfolk kreivikunnassa oli mies nimeltä Doggy Lawrence. Hänellä oli pieniä punaisia tai black and tan -värisiä terrierimäisiä koiria. Yhteinen tekijä oli erittäin tasainen tyyppi. Kestiekievarinpitäjä Nichols kasvatti koiria, joita hän itse alkoi kutsua norwichinterriereiksi.

Muista tärkeistä historiallisista nimistä voidaan mainita herra Read, joka oli rakastunut yhteen pieneen punaiseen matalajalkaiseen, Irlannista kotoisin olevaan terrieriin, jota kutsuttiin nimeltä Rags. Lopulta hän sai ostaa yhden Ragsin jälkeläisen ja näin kasvatusta alkoi. Tämä Ragsin jälkeläinen astutettiin ruskealla staffordshiren bullterrierillä, sen jälkeen käytettiin mm. irlanninterrieriä ja bedlingtoninterrieriä. Lopullinen versio syntyi, kun herra Read käytti erälle kasvatilleen alkuperäistä Ragsia.

Toinen merkittävä norwich-ystävä oli hevospäivä Frank Jones. Monet sen ajan kasvattajat aloittivat nimenomaan Jonesin kasvateilla. Ragsin jälkeläisiin käytettiin metsästysterrieriä ja yorkshirenterrieriä sekä vielä joitain muita

rotuja. Kun tämä herra ei keksinyt nimeä tälle rodulle, oli yksinkertaisinta kutsua sitä itsensä mukaan, eli koirasta tuli Jonesin terrieri.

Ensimmäistä kertaa rotu esiteltiin Richmondin näyttelyssä vuonna 1912, jolloin mukana oli 14 rotunsa edustajaa.

Vuonna 1914 vietiin Amerikkaan ensimmäiset yksilöt. Vasta vuonna 1932 Englannin Kennelklubi hyväksyi rodun ja rekisteröinnit alkoivat. Muutama vuosi myöhemmin, vuonna 1936, myös Amerikan Kennelklubi hyväksyi rodun.

Nämä vuodet olivat siis alku määrätietoiselle rodun jalostukselle sekä Englannissa että Amerikassa.

Aika pitkään sallittiin norwicheilla joko pystyt tai luppakorvat. 1930-luvulla alkoi kiinnostus näyttelyjä kohtaan kasvaa ja tilanne korvien suhteen oli muuttumassa. Näyttelyissä pystykorvaiset norwichit olivat suositumpia kuin luppakorvaiset, vaikka luppakorvaisten norwichien rekisteröintimäärät olivat huomattavasti suuremmat. Englannissa näyttelyissä jaettavien sertifikaattien (Challenge Certificate) määrä rodulle vuosittain määräytyy rekisteröintimäärien perusteella. Rotumääritelmässä sanottiin, että mikäli kehässä oli kaksi samanarvoista koiraa, oli etusija annettava pystykorvaiselle. Näin pystykorvaisia alettiin ikään kuin itsestään pitää norwichinterrierinä rotujen erottamisen ollessa ajankohtaista. Pystykorvaiset norwichit voittivat suurimman osan jaetuista sertifikaateista. Tämä epäsuhta rekisteröintien ja jaettujen sertifikaattien välillä oli yksi tärkeä osasy s rodun erottamiseksi kahdeksi eri roduksi korvien asennon perusteella. Kuitenkin vasta vuonna 1964, syyskuun 22. päivänä Englannin Kennelklubi erotti rodut kahdeksi eri roduksi korvien asennon mukaan.

Norfolkinterrierin oma historia rodun kotimaassa alkoi siis virallisesti vasta vuonna 1964, jolloin rotu erotettiin norwichinterrieristä korvien perusteella ja se sai oman rotunimensä. Tosin kasvattajat Englannissa olivat jo 30-luvulta asti pääsääntöisesti astuttaneet vain luppakorvia keskenään ja pystykorvia keskenään. Sillä jo varhaisessa vaiheessa huomattiin korvien asento-ongelmien lisääntyvän jos kahta korvanlaatua astutettiin keskenään.

Rotujen taustalla olevat koirarodut ja -tyypit ovat näin ollen painottuneet vaikutuksiltaan hieman erilaisina rotujen välillä ja selvittävät osaltaan tämänkin päivän koirissa esiintyviä erityispiirteitä ja rotujen välisiä eroavaisuuksia. Norfolk-rodun kehityksessä vaikuttavat luppakorvaiset rodut: glen of maalinterrieri, irlanninterrieri, borderterrieri, lyhytkarvainen mäyräkoira ja sealyhaminterrieri. Suurin osa näistä roduista on joko pitkärunkoisia tai pitkä- ja kapeakalloisia. Näiden suurempi vaikutus norfolkin taustalla tekee vaikeammaksi saada norfolkista kompaktia ja lyhytrunkoista sekä saada niiden päästä vaaditun lyhyttä, kuono-osasta vahvaa ja lyhyttä ja kallosta riittävän leveää.

Merkittävin rodun ensimmäisistä kasvattajista on Marion Sheila Scott Macfie, kennel Colonsay *), joka kasvatti luppakorvaisia norwicheja rodun hyväksymisestä hieman yli sen ajankohdan, jolloin rodut erotettiin kahdeksi eri roduksi, vuosina 1933-1965. Sheila Macfie taisteli kiivaasti rotujen erottamisen puolesta ja oli yksi johtohahmoista, joka sai sen viimein läpi. Colonsay norfolkit olivat voimakkaasti vaikuttamassa muun muassa seuraavien rodun alkuaikojen tärkeiden kenneleiden syntyyn: Victor Page, kennel Waveney Valley (1942 – 1959), Marjorie Bunting ja ja myöhemmin tyttärensä Lesley Crawley kennel Ragus (1943 -) ja Alice Hazeldine, kennel Ickworth (1965 – 1981). Kennel Waveney Valley taas vaikutti voimakkaasti Joy Taylorin kennel Nanfan (1953 – 2006) kantakoirissa.

*) Colonsay koirista on kuvia tämän JTO:n viimeisellä sivulla 29.

2.2 Norfolkinterrierin historia Suomessa

Ensimmäiset koirat Suomessa

Suomen ensimmäiset 'norfolkit' syntyivät norwichinterrierivanhemmista Gitta Ringwallin Black Spot -kennelissä. Nämä olivat kuitenkin luppakorvaisia norwicheja – eivät norfolkkeja, koska rodut oli erotettu jo virallisesti omikseen ennen näiden pentujen syntymää.

Ensimmäiset rekisteröidyt norfolkinterrierit toi maahan Kirsti Wuorimaa (Bremer) of Woodhill -kenneliinsä vuonna 1971. Tällöin tuli narttu POHJ MVA Ickworth Phyllis, ja myöhemmin tuli narttu Ravenswing Facetations kantavana Ravenswing Fleet Leaderille. Yhdistelmästä syntyi vain yksi pentu. Näille koirille perustuu rodun maahantuojaan pienimuotoinen kasvatustyö. Kuuluisin Woodhill -koira on ehdottomasti narttu KANS POHJ MVA Jail Bait of Woodhill, joka oli yksi 80-luvun menestyksekkäimmän kennelin: Gainsay myöhemmistä kantanartuista.

Päivi Avotietä voidaan pitää norfolk-rodun varsinaisena kehittäjänä Suomessa. Hän panosti rodun eteen tuomalla Suomeen merkittäviä jalostusuroksia ja kasvattamalla laadukkaita koiria laajalla volyymilla. Yhä edelleen hänen kasvattamiensa Suomen muotovalioiden lukumäärä on kolmen parhaan joukossa, vaikka aikaa aktiivisesta kasvatustyöstä on kulunut jo pitkälti yli 20 vuotta. Lisäksi valioituneita Gainsay koiria on ulkomailla iso joukko, ja ne ovat levinneet laajalle voitokkaina ympäri maailmaa. Hänen tuontiuroksistaan mm. vuonna 1981 syntyneet Road Stars Roadrocker ja Stall Mascot Airmail ovat varmasti arvokkaimmat urokset rodun alkuvuosina Suomessa, samoin 1976 syntynyt narttu Cracknor Country Style. Kennel Gainsayn kantakoirat olivat pääasiassa rodun kahdesta tärkeästä linjasta Ragus ja Nanfan.

Suomeen tuli Allright -kennelistä Saksasta uros Allright Indian Buckwheat, jota käytettiin paljon ja myöhemmin 90-luvulla samasta kennelistä uros Allright Windwalker ja Allright Gimcrack (jalostuslaina), joilla oli lukuisa määrä pentueita. Allright –kennelin kantakoirissa vaikuttivat voimakkaasti Ickworth- ja Nanfan-linjat.

90-luvun alussa tulivat rodun kotimaasta uros Jaeva Buccaneer ja narttu Jaeva Rough Cider, jotka molemmat ovat laajentaneet Suomessa olevaa kantaa. Jaeva-kennelin koirat perustuvat Ragus –linjan koiriin.

90-luvun leimaavin jalostusurok oli niin ikään rodun kotimaasta tuotu Nanfan Joystick. Yllämainittujen urosten vaikutus rodun kehitykseen Suomessa on ollut suuri.

Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa

Norfolkinterrieri hankitaan perhe- ja seurakoiraksi, ei niinkään aktiiviharrastekoiraksi. Vakavasti kasvatustyöhön suhtautuvilla kasvattajilla on vaikeuksia löytää pennunostajia, jotka olisivat kiinnostuneita tulemaan näyttelyihin ja Suomessa valitettavan iso prosentti syntyneistä pennuista häviää kotikoiriksi, jolloin tavoitteellinen rodun ulkomuodon parantaminen on hankalaa, eikä kokonaistasosta ole näin ollen mahdollista saada käsitystä. Kotikoiralle on tärkeintä sen käyttäytyminen ja oikean luonteen vaaliminen rodussa on tärkeää. Myös tähän voidaan jalostusvalinnoilla vaikuttaa.

Eri linjat

Rodulla ei ole todettavissa minkäänlaista eri linjoihin jakautumista. Rodun nykyinen käyttötarkoitus on seurakoiria.

Koiramäärän kehitys / rekisteröinnit vuodesta 1971

Ensimmäinen Suomessa syntynyt pentue rekisteröitiin vuonna 1972, yksi pentu of Woodhill –kenneliin. Samana vuonna rekisteröitiin myös pennun maahan tuotu emä. Vuosien 1976-1989 aikana rekisteröitiin tuontien lisäksi seuraavien kasvattajien pentueita Lecibcsin, Gainsay, Aples, Mainly, Marlenes ja Porrigito. Näiden vuosien jälkeen kasvattajien ja pentueiden lukumäärä on lisääntynyt, mutta hyvin maltillisesti. Tuontikoirien määrä on asettunut 2-3 koiran vuositason.

1971	1	1981	6	1991	42	2001	78	2011	124
1972	2	1982	17	1992	67	2002	111	2012	99
1973	5	1983	4	1993	57	2003	96	2013	82
1974	0	1984	22	1994	81	2004	89	2014	78
1975	1	1985	13	1995	97	2005	83	2015	116
1976	7	1986	17	1996	59	2006	75		
1977	0	1987	16	1997	64	2007	93		
1978	2	1988	11	1998	69	2008	114		
1979	6	1989	34	1999	69	2009	115		
1980	0	1990	26	2000	76	2010	76		

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt

3.1 Rotujärjestön historia

Suomen Norwichin- ja Norfolkinterrierit r.y. perustettiin vuonna 1986. Yhdistys on ollut Suomen Terrierijärjestön jäsen vuodesta 1988 ja Rotua harrastava yhdistys vuodesta 1991. Vuonna 1997 Suomen Kennelliitto myönsi kerholle rotujärjestön aseman.

Perustamisvuotta seuraavana vuonna ilmestyi ensimmäinen Norwich-Norfolk –lehti. Seuraavana vuonna jo kaksi numeroa ja vuodesta 1992 eteenpäin lehti ilmestyi neljä kertaa vuodessa. Vuonna 1994 lehden nimi muuttui nimeksi NN-uutiset. Lehden painosmäärä on vuonna 2013 ollut 1200 ja vuonna 2014 1150 kpl.

Jäsenmäärä on kasvanut tasaisesti, vuoden 2013/2014 lopussa rotujärjestössä oli 1109/1050 jäsentä. Parisen kymmentä jäsentä - sekä suomalaisia että ulkomaalaisia - asui vuoden 2014 lopussa ulkomailla.

Rotumme ovat levinneet ympäri maan, samoin kerhon jäseniä asuu kaikkialla Suomessa. Tietyntylaisia keskittymiä on kuitenkin havaittavissa: eniten jäseniä on pääkaupunkiseudulla sekä Turun ja Tampereen alueella.

Lehden ja vuosikirjojen lisäksi rotujärjestö on julkaissut vuonna 2002 ensimmäisen 442 -sivuisen valiokirjan, jossa on kaikki vuoteen 2000 mennessä valion arvonn saavuttaneiden koirien sukutaulut ja kuvat. Lisäksi siinä on rotujemme historia lyhyesti sekä niiden alkuperämaassa Englannissa että Suomessa sekä listaukset eri vuosien voitokkaimmista koirista ja erikoisnäyttelyiden voittajat.

Vuoden 2006 Juhlakirjassa on julkaistu vuosien 2001-2006 valioiden kuvat ja tiedot. Vuosittain julkaistaan ns. valiogalleria Suomen ja kansainvälisistä valioista NN-uutisten nelosnumerossa. Koirakohtaiset näyttelyarvostelut on aikaisemmin julkaistu omina kirjoinaan tai rotujärjestön lehdessä, nykyisin kotisivuilla ylläpidettävässä Näyttelyarvostelut -tietokannassa.

Rotujärjestön jalostustoimikunnan toimesta on loppuvuonna 2013 perustettu tietokanta terveyskyselyille. Molemmat tietokannat ja rotujärjestön kaikki sähköiset lomakkeet löytyvät rotujärjestön kotisivuilta osoitteessa www.nninterrierit.fi

Kummallakin rodulla on oma pentuvälittäjänsä ja rotujärjestö ylläpitää omaa pentuvälitystä kotisivuillaan. Rotujen suosio on tällä hetkellä suuri eikä välitykseen asti tulevia pentuja juurikaan ole. Rotujärjestö järjestää myös leiritapahtumia, trimmauskursseja, kaksi erikoisnäyttelyä: epävirallinen nn-show ja rodun virallinen päänäyttely sekä pentu-juniori-nuorikoiranäyttelyn. Vuosittain kilpaillaan Vuoden voitokkain –titteleistä (näyttely, toko ja agility. Sääntömuutoksen jälkeen on pidetty yksi vuosikokous keväällä. Vuosikokouksen yhteydessä järjestetään kasvattajille ja rodun harrastajille yhteinen kasvattajapäivä, jossa käsitellään ajankohtaisia rodun asioita ja asiantuntijat luennoivat rotujen terveysongelmista. Vastuulliset hallitukset ovat hoitaneet yhdistyksen taloutta hyvin.

Rotua harrastavan yhdistyksen tai järjestön jäsenmäärä ja sen kehitys

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kunniajäsen	1	3	3	3	3	3	3	3	3
Ainaisjäsen	8	9	8	10	11	10	10	10	10
Vuosijäsen	661	744	728	849	922	972	1001	1012	966
Vuosijäsen ei Suomessa asuva	0	0	0	0	0	0	0	22	27
Tuomarijäsen	0	0	0	0	0	38	38	38	36
Kannattajajäsen	33	31	26	28	27	27	24	24	8
YHTEENSÄ KAIKKI	703	787	765	890	963	1050	1076	1109	1050

Jäsenmäärä on ollut keskimääräisesti kasvujohteinen ja etenkin vuosina 2009-2013.

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Jalostustoimikunta toimii rotujärjestön hallituksen alaisuudessa. Vuosikokous hyväksyy hallituksen esittämän jalostustoimikunnan puheenjohtajan. Hän kokoaa toimikunnan, jossa on puheenjohtajan lisäksi vähintään kaksi norfolk- ja kaksi norwichedustajaa. Hallitus hyväksyy jalostustoimikunnan kokoonpanon. Jalostustoimikunnan puheenjohtaja ja siten myös jalostustoimikunta valitaan vuosittain.

Jalostustoimikunnan jäsenten tulee olla täysi-ikäisiä rotujärjestön jäseniä, joilla on mielellään useampivuotinen kasvatustyö / kokemus rodusta. Toimikunnan jäseniltä edellytetään rodun, sen historian, käyttötarkoituksen ja anatomian vahvaa tuntemusta sekä jalostuksen pääperiaatteiden osaamista (jalostusneuvojan peruskurssin suorittaminen suositeltavaa). Heidän tulee toimia omassa koiranpidossaan moitteettomasti ja noudattaa sovittuja sääntöjä. Jäseniltä vaaditaan myös yhteistyökykyä, luottamuksellisuutta ja objektiivisuutta toiminnassaan.

Toimikunta opastaa, ohjaa ja neuvoo jäsenistöä jalostukseen liittyvissä asioissa ja antaa jalostusneuvontaa kaikille sitä pyytävälle. Sopivia yhdistelmiä suositellessaan jalostustoimikunnan tulee ottaa huomioon kaikki käytettävissään oleva tieto. Toimikunta vastaa antamistaan ohjeista kokonaisuutena, eikä yksittäisellä jäsenellä ole oikeutta antaa jalostusta koskevia lausuntoja.

Se osallistuu aktiivisesti rodun perinnöllisten sairauksien kartoittamiseen keräämällä mahdollisimman kattavasti tietoa rodun tilanteesta. Tieto tallennetaan ja julkaistaan siten, että sitä voidaan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla. Vuodesta 2014 lähtien koirien terveyteen liittyvät tiedot on tallennettu omaan tietokantaansa, joka nimettiin aluksi nimellä: JTO-kyselyt. Kyselyn analyysia on käytetty tämän JTO:n terveystietojen lähteenä. Kasvattajille ja yksittäisille koiranomistajille on omat tallennuspohjansa. On osoittautunut, että tietokanta palvelee hyvin myös jatkuvan ja päivittyvän tiedonkeruun lähteenä, joten sen ylläpito tulee jatkumaan Terveyskysely -nimellä.

Näyttelytulokset ja koirien arvostelut kirjataan kotisivuilla ylläpidettävään tietokantaan. Jalostustoimikunta seuraa aktiivisesti toisilleen tietoa välittämällä kannan tilaa ja kehitystä, jotta vikoihin ja sairauksiin olisi mahdollista puuttua mahdollisimman varhain. Jalostustarkastus on järjestetty vain kerran. Rodun kanta on pieni ja lähes kaikki urokset ovat toimikunnan tietoisuudessa, joten kaikki mahdolliset käyttökelpoiset urokset pyritään aina selvittämään jalostustiedusteluun vastattaessa. Jalostustoimikunta ylläpitää rotujärjestön kotisivuilla jalostusuroslistaa, joka perustuu omistajan vapaaehtoiseen ilmoittamiseen. Silmä-, polvitarkastus- ja sydänkuunteluissa on hyödynnetty eri paikkakuntien joukkotarkastustilaisuuksia. Norfolkinterrierien jalostuskäytössä olevat koirat ovat lähes 100 % silmien, sydämen ja polvien osalta tutkittuja. Tutkimukset perustuvat vapaaehtoisuuteen.

Norwichinterrierin epilepsiatutkimusta tehdään Englannin lisäksi myös Suomessa. Myös norfolkinterrierien verinäytteitä kerätään geenipankkiin rotujen yhteisen alkuperän ja lyhyen erillisen historiansa johdosta. Näytteitä taltioidaan myös norfolkinterrierien sairauksien geenikartoitukseen tulevaisuudessa.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

4.1.1 Populaation rakenne

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta.

Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistyminenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinen koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät.

Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2-3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20-50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinnistä.

[MMT Katariina Mäki 5.8.2013]

Norfolkinterrierin kohdalla viimeisten neljän sukupolven rekisteröintimäärät ovat olleet (käytettäessä harvinaisten rotujen enimmäisprosenttia/suurilukuisten enimmäisprosenttia)

2011-2014 383, josta 5 % on 19 ja 3 % on 11
 2007-2010 398, josta 5 % on 20 ja 3 % on 12
 2003-2006 343, josta 5 % on 17 ja 3 % on 16

Tarkasteltaessa rekisteröintimääriä suhteessa urosten ja narttujen keskimääräiseen jalostusikään (sukupolven pituus), nousee monimuotoisuutta turvaava jälkeläismäärä / jalostuskoira ajanjaksolla 2000-2014 lukuun 25,72 = 26 jälkeläistä. Tämä on tilastolliseen laskelmaan perustuva lukumäärä, jota voitaisiin pitää korkeimpana mahdollisena.

Taulukko 1. Vuositilasto – rekisteröinnit

Urosten ja narttujen jalostuskäytön ikä

	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Jalostukseen käytetyt urokset	3v 8kk	3v 7kk	3v 10kk	3v 1kk	3v 2kk	3v 4kk	3v 8kk	3v 9kk	3v 0kk	3v 6kk	3v 0kk	2v 11kk	3v 3kk	3v 10kk	3v 4kk
Jalostukseen käytetyt nartut	3v 7kk	3v 9kk	3 v 7kk	4v 2kk	4v 1kk	3v 2kk	3v 7kk	3v 7kk	4v 0kk	3v 7kk	3v 10kk	3v 8kk	3v 11kk	3v 4kk	4v 1kk

Rekisteröintimäärät, pennut ja tuontikoirat

Pentueet, pentuekoko ja kasvattajat

	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Pennut (kotimaiset)	76	80	96	122	71	107	110	88	74	80	87	96	108	75	73
Tuonnit	2	2	3	2	5	8	4	5	1	3	2		3	3	3
Rekisteröinnit yht.	78	82	99	124	76	115	114	93	75	83	89	96	111	78	76
Pentueet	25	26	32	39	25	35	36	30	24	28	30	35	33	25	23
Pentuekoko	3,0	3,1	3,0	3,1	2,8	3,1	3,1	2,9	3,1	2,9	2,9	2,7	3,3	3,0	3,2
Kasvattajat	22	16	25	28	15	25	25	20	17	17	20	20	24	18	16

Rodun rekisteröintimäärät ovat viidentoista viime vuoden aikana olleet melko tasaiset, yhteensä tämän ajanjakson aikana on rekisteröity 1389 koiraa, keskimäärin 92,60 koiraa vuodessa, mutta viimeisen neljän vuoden ajalta rekisteröinnit ovat olleet hieman laskussa.

Jakautuminen linjoihin

Rodulla ei ole todettavissa eri linjoihin jakautumista. Kasvattajat ovat tuoneet maahan koiria useista eri kenneleistä eri maista, mutta Suomessa koirien mahdolliset linjaerot ovat sekoittuneet. Vaikka rotu on säilyttänyt paremmin alkukantaiset ominaisuutensa kuin sisarrotu norwichinterrieri, on rodun nykyinen käyttötarkoitus puhtaasti seurakoiria.

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Tuontikoiria on rekisteröity viidentoista vuoden aikana tasaisesti 2-3 tuontikoiran verran vuodessa. Tuontikoirien määrä kaikista rekisteröinneistä on viidentoista vuoden ajalta ollut 3,31% ja viimeisten neljän vuoden ajalta 1,96 %. Koiria on tuotu Suomeen pääosin Iso-Britanniasta, Saksasta, Ruotsista ja muutama koira Norjasta.

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Keskimääräinen jalostuskäytön ikä, jota voidaan pitää arvioina rodun keskimääräisestä sukupolven pituudesta, on pysynyt lähes vakiona sekä uroksilla että nartuilla vuosien 2000-2014 tilastotiedon perusteella. Uroksilla se on ollut keskimäärin 3,4 vuotta ja nartuilla 3,7 vuotta.

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat keskenään sukua. Sukusiitoksena pidetään serkusten tai sitä läheisempien sukulaisten yhdistämistä. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esilletuloon. Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.

[MMT Katariina Mäki 5.8.2013]

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

	k.a. 15v	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Sukusiitos prosentti	3,61	1,87	1,82	1,99	3,00	2,47	3,70	4,41	3,81	3,64	5,73	4,26	5,61	5,54	4,28	5,72

Rodun sukusiitosprosentti on alentunut selkeästi vuodesta 2009 alkaen. Kehityssuunta on oikea ja saattaa osin johtua siitä, että kasvattajat ovat oppineet käyttämään apuna Kennelliiton jalostustietojärjestelmää yhdistelmiä suunnitellessaan. Viidentoista vuoden tarkastelujakson keskiarvokin on kohtuullisen hyvä. Rodun sukusiitosprosentin keskiarvo on liikkunut välillä 1,82 – 5,73. Viimeisenä kolmena vuotena sukusiitosprosentti on ollut alle kahden.

Tilaston perusteena on käytetty Koiranetin sukusiitosasteita ja on huomioitava, että ne on ainakin tuontikoirien osalta osin laskettu puutteellisten sukupolvitietojen mukaisesti, joten luvut ovat aliarvioita. Rodun sukusiitosprosentin keskiarvoa pitkältäkään aikaväliltä ei voida Koiranet -tietokannan mukaan pitää korkeana. Seuraavan Jalostuksen tavoiteohjelman kokoamiseen mennessä on Kennelliiton Jalostustietojärjestelmästä toivottavasti saatavissa myös suoraa tilastotietoa sukatokertoimien kehityksestä sen käyttöön otosta lähtien. Vaikka rodun sukusiitosprosentti on kehittynyt myönteisesti, on satunaisella otannalla tarkasteltu KKA % liian suuri.

4.1.2. Jalostuspohja

Per sukupolvi (4 vuotta)	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
pentueet	122	122	131	135	126	125	118	112	117	126	123	116	105	94	95
jalostukseen käytetyt eri urokset	43	42	45	49	47	45	40	40	35	42	43	41	34	34	36
jalostukseen käytetyt eri nartut	93	92	91	90	88	94	87	82	84	94	86	81	72	65	61
isät/emät	0,46	0,46	0,49	0,54	0,53	0,48	0,46	0,49	0,42	0,45	0,50	0,51	0,47	0,52	0,59
tehollinen populaatio	89	88	90	94	91	92	83	81	76	89	86	81	70	66	66
	36%	36%	34%	35%	36%	37%	35%	36%	32%	35%	35%	35%	33%	35%	35%
uroksista käytetty jalostukseen	4 %	8 %	9 %	11 %	15 %	13 %	15 %	12 %	12 %	11 %	13 %	15 %	13 %	14 %	11 %
nartuista käytetty jalostukseen	7 %	17 %	24 %	31 %	36 %	36 %	39 %	39 %	37 %	36 %	37 %	40 %	43 %	43 %	40 %

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä

Isät/emät -luku

Isät/emät suhdeluku vaihtelee vuosittain 0,42 ja 0,59 välillä. Tämä tarkoittaa sitä, että astutettua kymmentä narttua kohti on käytetty 4-6 eri urosta vuosittain tarkasteltuna per sukupolvi. Jos jokaista narttua kohti olisi käytetty eri urosta, suhdeluku on silloin 1,00.

Isät/emät suhdeluku on rodulla liian matala. Jalostuksessa käytettyjen eri urosten lukumäärä on alhainen, eikä se viimeisten vuosien kohdalla osoita paranemisen merkkejä, päinvastoin. Tämä on JTO:n seurannassa ja rodun jalostuksessa otettava vakavasti huomioon.

Tietoa tehollisesta populaatiokoosta

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä koiraa. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Sama toisinpäin: mitä suurempi rodun tehollinen populaatiokoko on, sitä paremmin perinnöllinen vaihtelu rodussa säilyy.

Laskelmat tehdään sukupolvea kohden

Kun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla kolmesta neljään ja käyttökoirilla viisi vuotta.

Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä.

Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen koko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä käytettävää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentakaavaa on hieman muokattu, jotta se huomioisi paremmin jalostuskoirien epätasaiset jälkeläismäärät.

Jalostustietojärjestelmässä käytetään kaavaa $Ne = 4 * Nu * Nn / (2 * Nu + Nn)$, jossa

- Nu on neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusurosten ja
- Nn neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusnarttujen lukumäärä.

Tehollista kokoa voidaan arvioida myös rodun koirista otettujen dna-näytteiden avulla.

Paras tapa säilyttää perinnöllistä vaihtelua ja estää perinnöllisten sairauksien kasaantuminen on välttää yksittäisen yksilön runsasta jalostuskäyttöä

Jos rodun tehollinen koko on alle 50 - 100, rodusta häviää geenimuotoja niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta. Silloin on keskityttävä säilyttämään mahdollisimman monen yksilön geenejä käyttämällä mahdollisimman useaa eri koiraa jalostukseen ja huolehtimalla, että niiden jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailta, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme "uutta verta". Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan.

[MMT Katariina Mäki 31.10.2013]

Rodun tehollinen populaatiokoko

Huolimatta siitä, että rodussa on käytetty pientä määrää uroksia jalostukseen, on tehollinen populaatiokoko vuosina 2005-2014 ollut melko tasainen ja tasoltaan tyydyttävä. Tuloksia tarkasteltaessa on kuitenkin huomioitava, ettei laskentakaava huomioi jalostuskoirien epätasaisia jälkeläismääriä eikä keskinäisiä sukulaisuuksia.

Taulukko 3. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 25 urosta (väh. 12 jälkeläistä)

Pentueiden rekisteröintivuodet 2005-2014

#	Uros	Synt.aika	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	JAEVA CREDIT CRUNCH	23.03.2008	17	62	6,75%	7%	23	64	16	61

2	JEFFY FLASHPOINT	25.05.2006	16	45	4,87%	12%	34	94	15	44
3	HEILURIHÄNNÄN ANGEL CAKE	29.09.2009	11	37	4,09%	16%	4	17	11	37
4	HEILURIHÄNNÄN FROM ME TO YOU	09.04.2006	12	37	4,09%	20%	12	36	12	37
5	ALLRIGHT SMART RUPERT	04.08.2004	14	36	3,98%	24%	39	115	14	36
6	RANPIIN NED ARTHUR	01.08.2003	9	31	3,43%	27%	19	53	11	37
7	MYRSKYTUULI KIMBERLEY KID	10.05.2001	7	28	3,10%	30%	16	40	8	30
8	ESPERANZA'S FLASH FOREVER FANTASTIC	10.12.2007	9	28	3,10%	33%	2	3	9	28
9	JEFFY SOUL MATE	27.12.2007	7	27	2,99%	36%	2	6	7	27
10	DONUT'S KNICKERBOCKER	05.11.2006	8	27	2,99%	39%	4	17	8	27
11	CATASTROFE'S SON OF THE GUN	07.08.2006	8	25	2,77%	42%	4	14	8	25
12	SEESAW ROLLS ROYCE	30.01.2002	9	22	2,43%	45%	17	50	15	39
13	BELLEVILLE BEST LAID SCHEME	08.07.2003	8	19	2,10%	47%	12	34	10	27
14	CATASTROFE'S MIDNIGHTMADNESS	04.09.2000	7	18	1,99%	49%	9	23	15	41
15	NANSTOP BUTTERICK'S	14.07.2003	5	16	1,77%	50%	7	26	5	16
16	JAeva TOUCH OF THE DUTCH	01.04.2000	5	15	1,66%	52%	21	64	13	38
17	MERYFIELD'S LIVINGSTON	13.03.2010	4	14	1,55%	54%			4	14
18	MAINLY KEYSTONE	25.02.2005	5	14	1,55%	55%	7	27	5	14
19	NANSTOP BUTTERSCOTCH	14.07.2003	5	14	1,55%	57%	3	10	5	14
20	BJÖRKBO MERLIN	06.05.2005	5	13	1,44%	58%	8	18	5	13
21	RANPIIN TRATTA	03.10.2005	5	13	1,44%	60%	9	28	5	13
22	ALLRIGHT ALI BABA	02.03.2003	4	13	1,44%	61%	7	16	4	13
23	MAINLY QUASIMODO	13.11.1996	3	12	1,33%	62%	9	29	8	28
24	HEILURIHÄNNÄN MASTER CARD	12.10.2009	5	12	1,33%	64%			5	12
25	JAeva TO BE FRANK	10.05.2012	4	12	1,33%	65%			4	12

© Copyright PrettyBit Software Oy (sovellus) © Copyright Suomen Kennelliitto ry (aineisto)

Esitettyssä taulukossa on lueteltu 25 eniten käytettyä urosta viimeisen kymmenen rekisteröintivuoden aikana. Kumulatiivinen % kertoo, että näistä 11 urosta on käytetty tuottamaan 50 % ajanjakson pennuista.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät geeniversionsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä geeniversiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä geeniversiota ole. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % suhteessa neljän vuoden rekisteröinteihin.

Taulukko 4. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 18 narttua (väh. 10 jälkeläistä)
Pentueiden rekisteröintivuodet 2005-2014

#	Narttu	Synt.aika	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	ALLRIGHT MAGIC SUNDANCE	05.01.2003	4	19	2,10%	18	56	4	19
2	HAXIAN FIRST GIRL	11.03.2003	4	15	1,66%	4	8	4	15
3	HEILURIHÄNNÄN BE-POP-A-LULA	15.09.2004	4	14	1,55%	11	31	4	14
4	HAXIAN GIMMA	27.10.2004	3	14	1,55%	3	8	3	14
5	BINACAN QUERIDA	19.05.2002	3	13	1,44%	5	22	4	18
6	BINACAN YOUNG JOY	30.01.2007	3	13	1,44%	3	7	3	13
7	RED CHERUBIM'S ROYAL	25.10.2006	3	13	1,44%	2	6	3	13
8	TRUESTAR ANISE FRANSIINA	11.03.2008	3	12	1,33%			3	12
9	CATASTROFE'S SUNFLOWER	07.08.2006	4	12	1,33%	6	17	4	12
10	NANSTOP BUBBLAN	01.03.2005	3	12	1,33%	3	10	3	12
11	HEILURIHÄNNÄN LOVE ON THE RUN	26.01.2003	3	12	1,33%	27	75	3	12
12	HOOLIGAN HOT SASHA	21.03.2007	3	11	1,22%	4	10	3	11
13	DONUT'S NECTAR	06.10.2008	2	11	1,22%	5	15	2	11
14	MAINLY QASCADE	30.05.2006	4	10	1,11%	6	20	4	10
15	ROTEWAN FORTUNA	07.03.2005	3	10	1,11%	6	17	3	10
16	MAINLY NEWS RELEASE	03.09.2005	3	10	1,11%	2	7	3	10
17	MAINLY COUNTRY CAPRICE	15.08.2001	4	10	1,11%	10	28	4	10
18	VIINAMÄEN BIANCA	14.03.2010	2	10	1,11%			2	10

© Copyright PrettyBit Software Oy (sovellus) © Copyright Suomen Kennelliitto ry (aineisto)

Jalostuskoirien käyttömäärät

Urokset

Yhteensä 10 viimeisen vuoden aikana on käytetty 87 eri urosta jalostukseen. Sijojen 26-87 urosten jälkeläismäärä on välillä 11-1.

Eniten käytettyjen urosten sijoilla 1-10 olevia uroksia on korkeammankin suosituksen (laskelma sivulla 9) mukaan käytetty ohjelukua enemmän. Sijoilla 1-4 olevat urokset ovat ikänsä puolesta edelleen käytettävissä jalostukseen. Taulukkoon on kirjattu jälkeläismäärät vuosittain / ao. vuoden rekisteröinnit yhteensä.

	Yht.	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Jaeva Credit Crunch	62		8/80	9/96	13/123	18/71	14/107		
Jiffy Flashpoint	45			11/96	3/123	3/71	4/107	23/110	1/88
Heilurihännän Angel Cake	37	5/76	10/80	2/96	20/123				
Heilurihännän From Me To You	39		9/80	3/96	17/123	3/71	1/107	5/110	

Neljän kärkiuroksen toisen polven jälkeläisten määrä:

	Toisen polven jälkeläisiä yhteensä	%-osuus rekisteröintivuosina 2007-2014 rekisteröidyistä 750 pennusta
Jaeva Credit Crunch	64	8,53 %
Jiffy Flashpoint	94	12,5 %
Heilurihännän Angel Cake	17	2,27 %
Heilurihännän From Me To You	36	4,8 %

Vaikka urosten käyttöaste on ollut korkea, ovat koirien omistajat itse 'pysäyttäneet' jalostuskäytön, koska vain yhdellä kärkiuroksista on rekisteröityä pentueita vuonna 2014.

Korkea toisen polven jälkeläismäärä ja vastaavasti %-osuus kertoo jalostusuroksen periyttäneen jälkeläisiä, jotka ovat täyttäneet vähintään rotujärjestön suositukset jalostuskäytölle sekä näyttely- että terveystulosten osalta. Pienempi lukumäärä todennäköisesti viestii päinvastaista: uroksen jälkeläisiä on mennyt lähinnä lemmikeiksi.

Korkein toisen polven jälkeläismäärä on veteraani-ikäisellä uroksella Allright Smart Rupert, jolla on yhteensä 115 toisen polven jälkeläistä. Sen jälkeläisiä on rekisteröity vuosina 2005-2012 yhteensä 36, ao. vuosien rekisteröintimäärän ollessa yhteensä 748. Toisen polven jälkeläisten %-osuus on 4,81 %. Jälkeläisten laatu voidaan todeta tämän tilaston valossa hyväksi.

Nartut

Yhteensä 10 viimeisen vuoden aikana on käytetty 182 eri narttua jalostukseen. Sijojen 19-182 narttujen jälkeläismäärä on välillä 9-1. Yhdenkään nartun liiallista jalostuskäyttöä ei ole todettavissa. Jälkeläismääriltään karkisijan nartut ovat saaneet isoja pentueita, mutta niiden jälkeläismäärä ei tarkastelujaksolla ylitä suositusta. Narttujen toisen polven jälkeläistilastossa nousevat esiin nartut Allright Magic Sundance ja etenkin Heilurihännän Love On The Run, joka jo ennen veteraani-ikää on osoittautunut erinomaiseksi periyttäjäksi.

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Jalostusuroslistan 10 kärkiuroksen jalostukseen tilastoaikana käytetyt pojat /tytöt.

10 käytetyimmän jalostusuroksen tyttäriä on käytetty jalostukseen lukumääräisesti huomattavasti enemmän kuin poikia. Mikäli nämä tyttäret on astutettu vieraslinjaisella uroksella, on tilanne hyvä. Pojat puolestaan ovat sijoittuneet keskimääräisesti korkeammille sijoille käyttömäärissä. Vallitseva tilanne urosten osalta ei suuresti lisää rodun monimuotoisuutta. Luku koiran nimen edessä kertoo sen oman sijoituksen jalostusurosten/narttujen listalla (rekisteröintivuodet 2005-2014).

#	uros	#	poika	#	tytär
1	Jaeva Credit Crunch	24	Heilurihännän Mastercard	87	Heilurihännän Love Letter
		30	Heilurihännän Shake Before Use	122	Heilurihännän Black Diamond
		61	Porrigo Oliver Twist	104	Heilurihännän Black Gem
		40	Ranpiin Grant Mcgee	123	Jiffy Getta Got Going
				76	Mainly Apple Poppet
				126	Mainly Apricot Fairy
				181	Mainly Auburn Sprite
				176	Porrigo Orange
				146	Sanderfield Cookie
				35	Sanderfield Cupcake
2	Jiffy Flashpoint	26	Heilurihännän Just Because	44	Heilurihännän Little Sister
		27	Mainly Evident Clover	152	Hooligan Heia Heia
		33	Mainly Viewpoint	49	Mainly Vanity Vogue
		8	Esperanza's Flash Forever Fantastic	45	Mainly Viva Versace
				105	Naa-Naan Siirappipari
				162	Nanstop Bunny
				178	Ranpiin Bruchetta
3	Heilurihännän Angel Cake	51	Mainly Jasper Willow	81	Meryfield's Hulda
		64	Punamullan Sisu-Petteri	84	Punamullan Sylvi-Orvokki
4	Heilurihännän From Me To You	52	Donut's Rumble Shock	26	Catastrofe's Flower To Me
		76	Catastrofe's Flight By Night	55	Donut's Royal Passion
				151	Karloon Couldn't Be Quicker
				75	Mainly Dark Dragonfly
5	Allright Smart Rupert	4	Heilurihännän From Me to You	91	Catastrofe's Morning Flower
		10	Donut's Knickerbocker	34	Catastrofe's Black Velvet
				121	Hypericum Golden Coins
				70	Mainly Masquerade
				108	Mainly Mystique
				14	Mainly Qascade
				89	Mainly Zillionare
				133	Pihlajapirtin Icebreaker
				150	Ranpiin Ultra Violet
6	Ranpiin Ned Arthur	21	Ranpiin Tratta	156	Catastrofe's Key To My Heart
		38	Rotewan Hamlet	62	Catastrofe's Lady In Red
				109	Mojovan Muska
				166	Myrskytuuli Neeton Nougat
				66	Ranpiin Vaguero
				15	Rotewan Fortuna
				114	Rotewan Helmiina

7	Myrskytuuli Kimberley Kid	59	Haxian Hero	32	Arundina
		68	Truestar Anise Chip	46	Binacan Arundiina's Pearl
		51	Truestar Anise Crocket	168	Haxian Honeybee
				167	Haxian Hostess
				67	Porrigito Gramma
				112	Truestar Anise Anisette
8	Esperanza's Flash Forever Fantastic	85	Duplicate's Black Surprise	148	Lullaby
9	Jiffy Soul Mate			180	Luminenkeli
				74	Luminhelmi
10	Donut's Knickerbocker			85	Karloon Big In Beverley
				124	Mainly Fashion Primrose
				18	Viinamäen Bianca

Jalostuskoirien vanhemmat
liitteessä 7

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Norfolkinterrieri on levinnyt laajalle maailmassa, ja rotua löytyy jokaisesta maanosasta. Levinneisyydestään huolimatta rodun kanta on maailmanlaajuisesti edelleen pieni. Rodulla on kaksi suurta jo hiukan eriytynyttä linjaa, rodun kotimaa Englanti ja Yhdysvallat. Joskaan jako tässä rodussa ei ole niin selvä näiden välillä kuin se on sisarrodun norwichinterrierin kohdalla. Jalostuslinjat ovat olleet rodun kotimaassa pitkään eriytyneenä ainakin kahteen linjaan, jotka tuntuvat hallitsevan rodun jalostuksen suuntaa maailmanlaajuisestikin. Yhdysvaltojen norfolk-kanta voidaan kuitenkin laskea osittain omakseen, koska kuten norwichinterrierit, ensimmäiset norfolkinterrierit vietiin maahan jo 1900-luvun alussa, ja rodun oma pitkä historia siellä on tietenkin eriyttänyt niitä omaan suuntaansa. Pohjoismaiden kanta koostuu pitkälle englantilaisista linjoista, kun taas manner-Euroopassa, erityisesti Saksassa, koirat ovat sekoitus amerikkalaisia, vanhoja englantilaisia ja pohjoismaisia koiria.

Eniten norfolkinterrierejä rekisteröivä maa on sen kotimaa, Englanti, jossa niitä rekisteröidään runsaat 600 yksilöä vuosittain (keskiarvo 612 vuosien 2007-2013 rekisteröintimääristä). Yhdysvalloissa kanta on toiseksi suurin, rekisteröintejä noin 400 yksilöä vuosittain. Euroopassa Saksa ja Ruotsi rekisteröivät rotua suurin piirtein yhtä paljon, hieman alle tai yli 100 yksilöä vuosittain. Ruotsin rekisteröintimäärä vuodesta 2003 vuoteen 2013 - 10 vuoden ajalta - on ollut keskimäärin 118 koiraa vuodessa. Vertailun vuoksi mainituista maista vain Suomessa ja Yhdysvalloissa norfolkinterrieri on rekisteröintimääriltään pienempi rotu kuin sisarrotunsa norwichinterrieri, kaikkialla muualla norfolkista on tullut suurempi rotu.

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun jalostuspohjan laajuus

Tarkasteltaessa kolmea sukupolvea 2003-2006, 2007-2010 ja 2011-2014 on keskimääräinen sukusiitosprosentti laskenut 4,81 -> 3,59 -> 2,17. Samanaikaisesti on jalostusyksilöiden määrä kasvanut 127 -> 131 -> 136, joten rodullinen tehollinen populaatio on kasvanut, vaikka luvut sinällään ovatkin karkeita arvioita tositalanteesta. Kehityssuuntana tämä on oikea.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Tuonti- ja ulkomaisten koirien käyttö, niiden ollessa erisukuisia kuin suomalainen kantamme, ovat tarpeellisia geneettisen vaihtelevuuden säilyttämisen kannalta. Toisaalta ongelmaksi rodussa muodostuu se, että kanta on suppea maailmanlaajuisesti ja näin ollen monessa tapauksessa tuonnit ovat saman sukuisia jo olemassa olevaan kantaamme nähden. Lisäksi tapauskohtaisesti runsaasti käytettyjen tuontikoirien keskinäiset sukulaisuussuhteet

ovat olleet suuria (puolisisaruksia, vanhempi/jälkeläinen jne.), joka osaltaan vaikuttaa siihen, että tosiasiallisesti joidenkin tuontien runsas käyttö on jopa saattanut kaventaa tehollista populaatiota.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

Rotu ei kuulu perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Kokoonsa nähden oikea sisupussi. Luonteeltaan rakastettava, ei riidanhaluinen, karaistunut, valpas ja peloton. Rotu on nykyään puhtaasti seurakoira.

Alkuperäinen käyttötarkoitus on ollut koirien käyttäminen maataloilla tallikoirina rottien pyydystämiseen ja pienriistan metsästyksen. Enimmäkseen ne suorittivat pyydystämistehtävänsä kuitenkin maatalojen ulkorakennuksissa.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Rodulla ei ole todettavissa jakautumista eri linjoihin. On enemmän omistajan omasta intressistä kiinni mitä koiransa kanssa harrastaa. Näyttelyiden ohella lähes parikymmentä yksilöä kilpailee vuosittain Agilityssä ja muutama koira Tokossa, yksi tilastoitu Rallitokossa.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Rotu ei kuulu perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Norfolkinterrieri on pieneen kokoonsa verraten tyypillisesti täydellisen peloton ja reagoi hyvin nopeasti tilanteisiin ja ärsykkeisiin. Rotu saattaa olla tästä syystä tapaturma-altis (auton alle jääminen, joutuminen isompien koirien hampaisiin johtuen itsevarman käytöksen aiheuttamasta provosoinnista, loukkaantumiset hyppäämällä liian korkealta / putoamalla, jne.). Nämä ominaisuudet on rotua harkitsevan syytä ottaa huomioon koiraa hankkiessaan ja sen kanssa eläessään.

Virallisesti dokumentoitua tietoa ei luonteesta näyttelyarvosteluihin kirjattujen käytöstä koskevien huomautusten lisäksi juuri ole. MH-luonnekuvaukseen on osallistunut vain yksi koira. Rotujärjestö jää odottamaan kehitteillä olevaa luonnetestausmenetelmää (SKL).

Rotujärjestö ei ole myöskään määrittänyt millainen olisi ihanteellinen rotunsa edustaja luonnetestin mukaan, eikä ole odotettavissa, että norfolkinomistajat saataisiin motivoitua joukolla näihin testeihin. Rotujärjestö onkin kehittänyt kyselyn, jolla pyrittiin yksinkertaisin kysymyksiin kartoittamaan myös koirien luonnetta ja käyttäytymistä. Tämän kyselyn analyysin pohjalta oli mahdollista kartoittaa, miten lähellä rotumääritelmän mukaista käyttäytymistä (luonnetta) rotu on ja määrittää jatkotoimenpiteet sen mukaisesti. Kysely tehtiin molemmille roduille. Tämä mahdollisti rotujen luonteiden ja käyttäytymisen erovaisuudet.

Rotujärjestön jalostustoimikunta on huomioinut käyttäytymisen jalostustyöryhmän esittämät kommentit (JTT:n pöytäkirjaote 2/2016) ja laatii osion tarkennettuna ennen seuraavaa JTO:n päivitystä.

Luonnekysely

Luonnekysely on toteutettu viimeksi vuonna 2009.

Luonnetesti ja MH-luonnekuvaus

MH-luonnekuvaukseen on osallistunut vain yksi koira, narttu Donut's Nectar vuonna 2011.

Jalostustarkastus

Rodun jalostustarkastus on pidetty vain kerran.

Näyttelyt

Rodun ongelmana on koiranomistajien vähäinen kiinnostus näyttelyitä kohtaan. Vrt. kohta 4.4.2

Sukupuolten väliset erot

Sukupuolten välisiä käyttäytymiseroja ei ole havaittu.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun käyttötarkoitus on seurakoira.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Ei rodun, vaan yksittäisen yksilön ongelma.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Normaali, joillakin yksilöillä hyvinkin alkukantainen.

Sosiaalinen käyttäytyminen

Normaali.

Pelot ja ääniherkkyys

Ei rodun, vaan yksittäisen yksilön ongelma.

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Ei merkittävää häiriökäyttäytymistä. Yksilöllisiä eroja.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Rakenteellisilla seikoilla ei ole merkitystä, kipuilevan koiran käytös voi muuttua.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Rodussa esiintyvät yksilöongelmat eivät välttämättä ole jalostuksellisia ongelmia, vaan johtuvat koiran omistajien liiasta hemmottelusta ja löyhästä kurista. Rotu vaatii laumanjohtajaisännän, ei laumatoveria.

Rodulle tehdystä käyttäytymiskartoituksessa ilmeni, että 71 % koirien omistajista oli tyytyväisiä koiransa käyttäytymiseen ja luonne vastasi odotuksia. 14 %:n mielestä koira oli odotuksia kovaluonteisempi, 6 %:n mielestä odotuksia arempi, 4 % piti koiraan vilkkaampana ja vastaavasti 5 % odotuksia rauhallisempana.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

PEVISA-ohjelman voimaantulovuosi sekä ohjelman muutokset

Rotu ei kuulu perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan.

PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt viat ja sairaudet

Rotu ei kuulu perinnöllisten vikojen sairauksien vastustamisohjelmaan.

4.3.2 Rodulla todetut merkittävät sairaudet

Terveystietojen jatkuvaa keruuta varten on kehitetty erikseen koiranomistajille ja kasvattajille digitaaliset kyselyt, jonka tietovarastosta on saatavissa terveystietojen raportteja -ja listauksia. Nämä raportit ovat liitteenä 4. ja 5.

Norfolkinterrierin kohdalla on raportoitu alla lueteltuja sairauksia ja vikoja. Niitä ei ole lueteltu ilmenemismäärien järjestyksessä. Purentavikaisia on paljon, mutta rodun vakavin sairaus ovat eriasteiset sydänviat ja syöpäsairaudet, jotka tilastotietojen perusteella ovat lisääntyneet useassa rodussa.

Sydänviat

Vakavin terveysuhka rodussa on keski-ikässä ja varhais-vanhuudessa ilmenevät sydänviat, yleisimmin läppäviasta johtuvaa sydämen vajaatoimintaa (mitral valve disease, mitraaliläppäinsuffiensi). Sairaudessa vasemman eteiskammion läppä kudoksen rappeutuu tuntemattomasta syystä ennen aikojaan ja läppä rupeaa vuotamaan. Sydän joutuu suuremman rasituksen kohteeksi yrittäessään kompensoida vuotavan läppän aiheuttamaa verenkierron vajetta elimistössä, josta syystä sydän laajenee. Riittävästi laajetessaan sydänlihas ei kykenekään tehokkaaseen pumppaukseen, jolloin elimistö alkaa oireilla; väsymys, rasitus pienestäkin liikunnasta, nesteen kertyminen keuhkoihin.

Tyypillinen sydämen vajaatoimintaan tai sen esiasteeseen, sivuääneen, sairastunut norfolkinterrieri voi elää normaalimittaisen elämän, joko lääkityksen avulla tai jopa ilman, jos sairaus ei etene aggressiivisesti. Huolestuttavaa on, että rodussa on myös ilmennyt tapauksia, jossa sairaus on edennyt erittäin nopeasti, ei vastaa annettuun lääkitykseen ja eläimen elinajan diagnoosin jälkeen on voinut olla hyvin lyhyt. Ja näin siis jopa keski-ikäisillä koirilla (5 vuotta tai vähän yli), joiden pitäisi rodun yleiset standardit huomioon ottaen olla vielä elämänsä kunnossa. Sairaudella on niin paljon aggressiivisempi kulku kuin tyypillisessä norfolkin sydämen vajaatoiminnassa, että on esitetty epäilyjä, että kyseessä voisi olla kaksi eri sairautta. Toisaalta läppäkudos voi degeneroitua ja menettää toimintakykynsä hyvinkin nopeasti verraten normaaliin, hitaaseen kehityskaareen, joten kyse voi olla myös tästä. Suositeltavaa olisikin, mahdollisuuksien rajoissa, toimittaa aggressiiviseen sydänvikaan nopeasti menehtyneet koirat avattaviksi, etenkin sellaiset, joita on käytetty jalostukseen. Näin saataisiin varmasti lisätietoa siitä, mitä vastaan kamppailemme.

Jalostusvalinnoissa sydänviat ovat vaikeita huomioitavia niiden myöhäisen puhkeamisen vuoksi. Koira on jo saattanut olla tehnyt jalostusuran, ja sillä voi olla jälkeläisiä jo toisessa polvessakin. Koska kyse on kuitenkin rodun keskimääräistä oletusikää huomattavasti madaltava sairaus, on sen vastustaminen otettava vakavasti.

Tiedotus jalostukseen käytettyjen, myöhemmin sairastuneiden koirien kohdalla on saatava toimivaksi niin jälkeläisten kasvattajia / omistajia kuin rotujärjestöäkin kohtaan. Lisäksi on tärkeää pitää silmällä lähisuvun sairaustilannetta, ja mahdollisesti jalostuskäyttöä miettiessä harkittava mahdollisimman vanhan, mutta yhä terveen koiran käyttöä, jos on oletettavaa, että yksilön jalostuskäytössä voisi olla kohonnut riski.

Rotujärjestö suosittelee, että kaikkien jalostukseen käytettyjen koirien sydän tutkitaan kuuntelemalla (auskultaatio) ja tiedot rekisteröidään Suomen Kennelliiton jalostustietokantaan. Viralliset sydäntutkimustulokset julkaistaan rotujärjestön lehdessä kuten myös silmä- ja polvitutkimustulokset.

Sydänkuuntelutuloksen tulisi astutushetkellä olla alle 12 kk vanha. Suomen Kennelliiton toimesta koko sydäntutkimus uudistui vuoden 2015 aikana. Tarkemmat tutkimukset toivottavasti parantavat ennustettavuutta.

SKL/sydäntutkimusryhmän suositus, liite 6.

Auskultaatio on hyvä tapa todeta sivuääni. Kun koiralla todettu auskultaatiossa sivuääni, on suositeltavaa tehdä sydämen ultraäänitutkimus

1) diagnoosin varmistamiseksi (sivuäänen syyn selvitys) ja

2) lähtötilanteen selvittämiseksi (sydämen mittasuhteet, vuotovirtauksen määrä).

Näin voidaan jatkossa arvioida oireyhtymän etenemistä.

Tavoiteohjelman suositus jalostuskoirien auskultaatiosta ja korkeintaan 12 kk voimassaolevasta tuloksesta sopii hyvin tähän sairauteen. Sairaudessa ilmenevä sivuääni kuuluu yleensä vasta keski-ikästä eteenpäin, mikä asettaa haasteen jalostuksen suhteen. Siksi auskultaatiotutkimus on toistettava vuosittain ja huomioitava, että keski-ikä jälkeen kuultava sivuääni (sekä ultraäänellä todennettu läppäsairaus) voi kertoa ko. koiran jälkeläisten mahdollisesta riskistä ilmentää samaa sairautta.

Norfolkinterrierien sairauksia ja vikoja käsittelevään osioon on lisätty Suomen Kennelliiton sivuilta kopioituja sairautta kuvaavia tekstejä. Tekstien on tarkoitus toimia informaationa ns. kotikoirien omistajille, jotta rotujärjestön tietoon saadaan mahdollisimman monen koiran todelliset terveystiedot ja koiria tutkittaisiin virallisesti mahdollisimman laajasti, joka on rotujärjestön jalostustoimikunnan yleissuositus.

Sokeana syntyneet pennut

Ilmiö on tunnettu rodulla maailmanlaajuisesti jo kauan. Suomessakin syntyy ajoittain pentuja, jotka ovat joko osittain tai täysin sokeita. Etenkin vuosien 2014 - 2016 aikana on useiden kasvattajien eri sukuisissa pentueissa ollut näitä näköhermon osalta vajaakehittyneitä pentuja. Kokenut kasvattaja voi todeta sokeuden noin 4-5 viikon iässä, kun pennut alkavat liikkua. Usein syynä on ollut näköhermojen täydellinen puuttuminen / surkastuminen jossain sikiön kehitysvaiheessa (mikropapilla) tai sikiökauden aikaisen puutteellisen näköhermonystyn tukilevyn sulkeutuminen (coloboma). Lähes poikkeuksetta tällaiset näköhermojen osalta vajaakehittyneet pennut lopetetaan. Rotujärjestön haasteena onkin tukea geenitestin kehittämistä sokeiden pentujen syntymisen estämiseksi. Ennen geenitestin valmistumista rodun kasvattajat ovat alkaneet jo omatoimisesti tutkituttaa pentujensa silmät ennen luovutusta ja suosittavat tutkimusta myös uusille kasvattajille. Sokeus / vajaa näkökyky on havaittavissa jo 6-8 viikkoisilta pennuilta mikäli laillistettu silmätutkimuslääkäri tekee tutkimuksen. Vaikka päätös pennun lopetuksesta on raskas, säästävät pennun ostajat sairaan koiraan hankinnalta.

Silmäsairaudet

Erilaisia perinnöllisiä tai perinnölliseksi oletettuja silmäsairauksia on todettu yli 160 koirarodulla. Sairauksien merkityksellisyys koiran elämänlaadun ja näkökyvyn kannalta vaihtelee vähäisestä sokeuttavaan ja/tai kivuliaaseen tai muuten koiran hyvinvointia merkittävästi haittaavaan ongelmaan.

Osan koirien silmäsairauksista tiedetään olevan perinnöllisiä. Tämä tieto on saatu joko pitkäaikaisten silmätarkastusten ja sukutauluanalyyysien tai geenitutkimuksen ja DNA-testien avulla. Silmäsairauden oletetaan olevan perinnöllinen myös jos sitä rodun kansallisissa tai kansainvälisissä tietokannoissa esiintyy paljon (>1 % tutkituista tai vähintään 5 yksilöä 5 vuodessa tai yli 50 sairasta yksilöä ylipäätään), jos sitä esiintyy rodussa enemmän kuin muissa roduissa, esiintyvyys rodun sisällä kaiken kaikkiaan lisääntyy tai on suurempaa sukulaiskoirissa, muutosten ilmenemisikä ja eteneminen on samanlaista kaikilla sairastuneilla ja/tai on samankaltaista kuin samassa sairaudessa jossain toisessa rodussa.

ECVO (European College of Veterinary Ophthalmologists) antaa koiranomistajille ja -kasvattajille neuvoja silmäsairauksien merkityksellisyydestä koiralle ja jalostukselle. Jalostusvalinnoilla tulee pyrkiä estämään/vähentämään ainakin vakavien, näköä uhkaavien ja/tai kipua tai leikkaushoitoa/jatkuvaa lääkitystarvetta aiheuttavien sairauksien ilmeneminen.

ECVO:n antamat jalostussuositukset liittyvät silmän terveyteen. Jalostusvalintoja tehtäessä on etenkin lievempien silmäsairauksien kohdalla otettava huomioon myös rodussa esiintyvät muut sairaudet

Jotta tietoa perinnöllisten silmäsairauksien esiintymisestä ja mahdollisesti periytymismallista saataisiin, suosittaa ECVO silmätarkastusten tekemistä seuraavasti:

- jalostukseen käytettävät eläimet: vuosittain
- muut: 3-4 kertaa elämässä, esim. 1, 3, 6 ja 9 -vuotiaana.

Vuosituhanneen vaihteeseen saakka painopiste tutkimuksessa ja löydösten kirjaamisessa oli vakavilla, sokeuttavilla sairauksilla kuten etenevä verkkokalvon rappeuma (PRA) ja perinnöllinen harmaakaihi. Tämän vuosituhanneen alussa alettiin kiinnittää huomiota ja kirjata ylös muutoksia myös silmää ympäröivissä rakenteissa ja silmän muissa osissa kuin linssissä ja verkkokalvolla.

Norfolkinterrierin JTO:aan on silmäsairauksien luetteloon poimittu ne silmäsairaudet, joita on esiintynyt rodussa vuosilta 2007 - 2013 kootun tilastotiedon ja terveystutkimuksessa saadun tiedon perusteella. Perusteellinen silmäsairauksien luettelo löytyy Kennelliiton sivuilta: <http://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnollisista-sairauksista/koirien-perinnolliset-silmäsairaudet>

Rotujärjestön kanta jalostuskäyttöön tutkitusti perinnöllisten sairauksien osalta on sama kuin Kennelliiton kanta.

Harmaakaihi eli katarakta

Perinnöllinen harmaakaihi (ent. hereditaarinen katarakta, HC) samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan.

Useimpien muotojen periytymismallia ei vielä tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihiasamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Edennyt kaihi aiheuttaa silmän sisäistä suonikalvontulehdusta ja siten voi aiheuttaa kipua.

Katarakta eli kaihi voi olla perinnöllinen tai ei-perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Esimerkkinä hankitusta kataraktasta on sokeritautiin liittyvä, usein hyvin

nopeasti täydelliseksi kaihiksi kehittyvä diabeettinen katarakta.

Muita esimerkkejä hankitusta kaihista ovat esimerkiksi vanhuuden kaihi ja PRA:han liittyvä toissijainen kaihi.

Ns. nukleaariskleroosi (ei luokitella kaihiksi) on normaaliin ikääntymiseen liittyvä muutos, jossa linssin ydin tiivistyessään muuttuu 'opaalinharmaaksi'. Muutoksella ei ole merkittävää vaikutusta näkökykyyn.

Kaihi voidaan poistaa leikkauksella fakoemulsifikaatiomenetelmällä.

Perinnöllinen kaihi -diagnoosin saanutta koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Poikkeuksena ovat perinnölliseksi todetut ja oletetut muut vähämerkitykselliset linssin kaihimuutokset (mm. sileäkarvaisen noutajan etu Y-sauman pistemäiset kaihimuutokset), joita saa käyttää jalostukseen terveen kumppanin kanssa.

Verkkokalvon kehityshäiriö (RD)

Verkkokalvon kehityshäiriö (retinal dysplasia, RD) jaetaan kolmeen muotoon. Lievimmissä, multifokaalissa RD:ssä (mRD) muutokset ovat pieniä, yksittäisiä tai lukuisia poimuja verkkokalvolla. Muutokset pysyvät yleensä ennallaan ja niiden merkitys koiralle on hyvin vähäinen. mRD -koiria voi käyttää jalostukseen terveen kumppanin kanssa.

Geograafisessa RD:ssä (gRD) muutos on laajempi ja yleensä melko keskellä silmänpohjaa, jolloin sillä voi olla vaikutusta näkökykyyn. Muutokseen liittyy myös paikallista verkkokalvon ohentumista ja joskus myös irtaamaa. gRD -koiria ei pidä käyttää jalostukseen.

Vakavin muoto (ns. totaali RD, tRD) on onneksi harvinaisin. Siinä verkkokalvon kehitys on jäänyt merkittävästi kesken eikä se ole kiinnittynyt normaaliin paikkaansa. Silmä on sokea ja siinä on usein muitakin kehityshäiriöitä. tRD -koiria ei pidä käyttää jalostukseen.

Eri muodoilla (mRD, gRD ja tRD) ei toistaiseksi ole todistettu olevan geneettistä yhteyttä.

Etenevä verkkokalvon surkastuma (PRA)

PRA (progressiivinen retina atrofia) eli etenevä verkkokalvon surkastuma tuhoaa silmän valoa aistivia soluja.

Kyseessä on ryhmä sairauksia, jotka ovat eri geenien aiheuttamia.

PRA:ta on montaa tyyppiä, eri rotujen PRA:t ovat erilaisia ja jopa samassa rodussa voi olla useita eri muotoja. PRA voi esiintyä millä tahansa rodulla. Yleisin periytymismekanismi on autosomaalinen resessiivinen.

Kliinisten oireiden ilmenemistä ja eteneminen vaihtelevat liittyen PRA-muodon syntymekanismiin. Hyvin nuorella koiralla esiintyvä PRA:n muoto liittyy epänormaaliin näköhermosolujen kehitykseen. Myöhemmällä iällä alkavassa PRA:ssa sen sijaan näköhermosolut kehittyvät normaalisti, mutta alkavat rappeutua.

Useimmissa PRA:n muodoissa koira muuttuu ensin hämärässä epävarmaksi ja pelokkaaksi. Tämä johtuu hämäränäössä tärkeiden verkkokalvon sauvasolujen surkastumisesta. Myöhemmin koira sokeutuu kokonaan verkkokalvon tappisolujenkin surkastuessa. Silmäterä on laaja ja silmänpohjan lisääntynyt heijaste näkyy erityisen selvästi valon kohdistuessa laajentuneeseen pupilliin.

PRA:han ei ole hoitoa, mutta tutussa ympäristössä sokea koira voi pärjätä erittäin hyvin. Diagnoosi tehdään yleensä silmänpohjan oftalmoskooppisessa tutkimuksessa. Verkkokalvon sähköisessä tutkimuksessa (ERG) voidaan havaita muutoksia näköhermosoluissa jo ennen oftalmoskooppisessa tutkimuksessa nähtäviä selviä verkkokalvon rappeutumamuutoksia.

PRA-sairasta koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Geenitestillä kantajaksi todettua koiraa voidaan käyttää jalostukseen geneettisesti terveen kumppanin kanssa.

Näköhermon pään hypoplasia/mikropapilla ja coloboma

Näköhermon pään vajaakehitys tarkoittaa epänormaalin pientä +/- toimimatonta näköhermon päätä ja siitä käytetään termejä papillan hypoplasia ja mikropapilla. Hypoplasia on näistä vakavampi ja siihen liittyy sokeus. Näitä kahta on usein vaikea erottaa toisistaan virallisessa silmätutkimuksessa, jossa pupilli on valmiiksi laajennettu eikä sen vastetta valolle voida arvioida. Koska kyseessä todennäköisesti on saman sairauden eri vakavuusasteet, ei kumpaakaan suositella jalostukseen.

Näköhermonpään coloboma on synnynnäinen kehityshäiriö, jossa näköhermosta puuttuu kudosta. Yleisimmin se liittyy ns. collie eye anomaliaan (CEA), mutta satunnaisesti sitä nähdään itsenäisenä muutoksena muillakin roduilla. Coloboman koko ja sen myötä vaikutus näkökykyyn vaihtelee minimaalisesta vakavaan. CEA-roduissa coloboma-koiria ei suositella käytettäväksi jalostukseen. Koska kyseessä on potentiaalisesti sokeuttava vika, ei muissakaan roduissa näköhermonpään coloboma-diagnoosin saanutta koiraa pidä käyttää jalostukseen.

PHTVL/PHPV

PHTVL/PHPV (persistent hyperplastic tunica vasculosa lentis/persistent hyperplastic primary vitreous) tarkoittaa linssiä ympäröivän verisuonituksen ja/tai alkulasiaisen liiallista kasvua sikiönkehityksen alussa ja vajavaista surkastumista syntymän aikoihin/sen jälkeen. Seurauksena on eriasteisia samentumia linssin takana sekä mahdollisesti myös linssin epämuotoisuutta.

Muutokset on jaettu kuuteen vakavuusasteeseen, joista lievin (aste 1) on onneksi yleisin. Siinä linssin takapinnalla on pieniä pistemäisiä (ei paljain silmin nähtäviä) pigmenttipisteitä / sidekudosplakkeja, joista ei koiralle ole haittaa.

Vakavammissa muodoissa (2-6) sidekudosplakki on laajempi (aste 2) ja siihen voi liittyä aktiivista verisuonitusta (aste 3) sekä linssin epämuotoisuutta (asteet 4-6). Vakavampiin asteisiin saattaa liittyä toissijaisia kaihimuutoksia ja nämä yhdessä voivat aiheuttaa merkittävää näköhaittaa ja silmän tulehdusta ja kipua.

Sairaus on selkeästi perinnöllinen dobermannilla ja staffordshirenbulterrierillä, joilla se yleensä ilmenee molemmissa silmissä.

Koiria joilla on 1. asteen muutoksia, voidaan käyttää jalostukseen, mutta kumppanilla ei pidä olla samaa diagnoosia. Vakavampia muotoja (aste 2-6) ei pidä käyttää jalostukseen.

PPM

PPM (persistent pupillary membranes) ovat synnynnäisiä sikiöaikaisten verisuonten ja kalvojen jäänteitä iiriksessä eli värikalvossa. Tavallisimmin jäänteet ovat harmittomia lankamaisia rihmoja värikalvon pinnalla (iris-iris PPM). Osaa iris-iris PPM -rihmoista voi olla vaikea havaita mustuaisen eli pupillin laajentamisen jälkeen, koska ne "piiloutuvat" värikalvon poimuihin.

Vakavissa tapauksissa (iris-linssi PPM, iris-kornea PPM) jäänteet kiinnittyvät linssin etupinnalle ja/tai sarveiskalvon sisäpinnalle, jolloin ne voivat vaikuttaa pupillin toimintaan ja näkökykyyn.

Lieviä tapauksia (iris-iris PPM) voi käyttää jalostukseen. Vakavia tapauksia (linssin etupinnan / sarveiskalvon sisäpinnan muutoksia) ei pidä käyttää jalostukseen.

Ylimääräiset ripset

Ylimääräisten ripsien (distichiasis ja ektooppinen cilia) karvatuppi sijaitsee luomirauhasessa tai sen vieressä.

Distichiasiksessa, joka on näistä lievempi, karva kasvaa ulos luomen vapaasta reunasta. Oireet riippuvat karvan paksuudesta ja kasvusuunnasta. Ohuet, ulospäin suuntautuvat karvat aiheuttavat tuskin lainkaan oireita, paksummat ja silmän pintaan osuvat karvat sitä vastoin voivat aiheuttaa eriasteisia ärsytysoireita: lievää vuotamista ja räpyttelyä tai voimakkaampia kipuoireita ja jopa sarveiskalvovaurioita. Ripsiä voi irrota ja kasvaa takaisin karvan vaihtumisen yhteydessä.

Ektooppinen cilia kasvaa luomen sisäpinnan sidekalvon läpi ja aiheuttaa lähes aina voimakkaat kipuoireet (siristys, hankaaminen ja vetistys) ja sarveiskalvovaurioita.

Hoitona on tarvittaessa ripsien nyppiminen (ripset kasvavat takaisin) tai karvatuppien tuhoaminen joko polttamalla tai jäädyttämällä (distichiasis) tai ripsen ja karvatupen poistaminen kirurgisesti (ektooppinen cilia). Ylimääräisten ripsien merkitys koiralle on usein melko vähäinen, jolloin koiria voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen, mutta mieluiten terveen kumppanin kanssa. Vakavia tapauksia (ektooppinen cilia ja selkeitä oireita aiheuttavat distichiat) ei kuitenkaan pidä käyttää jalostukseen.

Cherry eye eli kirsikkasilmä

Kolmannen silmäluomen eli vilkkuluomen tyvessä sijaitsevan kyynelrauhanen "esiin pullahdus" on usein nuorilla koirilla (3 kk-1v) esiintyvä perinnölliseksi oletettu silmänsairaus. Rauhasen tyven sidekudoksen heikkous mahdollistaa rauhasen esiintulon. Esille tultuaan rauhanen usein ärtyy ja muuttuu entistä turpeammaksi ja punaisemmaksi, muistuttaen tällöin kirsikkaa.

Hoitona on esiin pullahtaneen rauhasen mikrokirurginen "paikalleen taskutus". Tällöin sen toiminta (kyynelen erityys) jatkuu normaalisti. "Pullahtanutta" rauhasta ei tule poistaa, sillä se altistaa potilaan myöhemmin kuivasilmäisyydelle. Cherry eye -diagnoosin saanutta koiraa voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen terveen parituskumppanin kanssa.

Norfolkinterriereiltä tutkitaan silmät vapaaehtoisuuteen perustuen. Tarkasteluajakautena 2007-2013 rekisteröityjä koiria on tutkittu seuraavasti:

Vuosi	Rekisteröityjä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %
2007	93	26	28%	24	92%
2008	114	32	28%	28	88%
2009	115	25	22%	24	96%
2010	76	28	37%	28	100%
2011	124	31	25%	31	100%
2012	99	29	29%	28	97%
2013	82	17	21%	17	100%

Diagnoosi	Esiintymiä
<u>Distichiasis, todettu</u>	2
<u>Ei todettu perinnöllisiä silmänsairauksia</u>	179
<u>Kaihin laajuus, kohtalainen</u>	2
<u>Kaihin laajuus, lievä</u>	1
<u>Näköhermon vajaakehitys / mikropapilla, todettu</u>	1
<u>PHTVL/PHPV, sairauden aste 1</u>	1
<u>Posterior polaarinen katarakta, todettu</u>	3
<u>PRA, epäilyttävä</u>	1
<u>RD, geograafinen, todettu</u>	1

Polvilumpion luksaatio

Patellaluksaatio johtuu yleensä polvinivelen synnynnäisestä epämuotoisuudesta, muita syitä voivat olla tapaturmat ja takajalan rakenne tai asentovirheet. Luksaatiot jaetaan asteella I-IV. Lievimässä I-asteessa saadaan polvilumpio painettua pois paikoiltaan, mutta se palaa paikoilleen. II-asteessa polvi on yleensä luksoitunut, se voidaan työntää paikoilleen, mutta se ei pysy paikoillaan ilman leikkausta. III-asteessa sääriluu on jo kiertynyt yli 30 astetta ja reisiluun pää pyörästynyt. IV-asteessa pentu syntyy polvi luksoituneena, jolloin se on ja pysyy sellaisena. Patellaluksaatio voi lievemmissä asteissa ilmetä epäpuhtaana liikkumisena, jossa koira pompottaa sairasta takajalkaansa. Vaikeampiasteinen luksaatio aiheuttaa koiralle huomattavia liikkumisvaikeuksia ja kipua.

Pienen kokonsa ja kokoonsa nähden hyvän lihaksistonsa ansiosta koirien omistajat harvemmin tunnistavat koiransa mahdollisesti tuntemaa kipua. Norfolkinterrieri on säästynyt pahimmilta III- ja IV-asteen löydöksiltä ja toistaiseksi II-aste on uudemmassakin tutkimustilastossa pahin mitä rodussa on todettu. II-asteen patellaluksaation omaavan koiran jalostuskäyttöä ei kuitenkaan suositella. Jalostusyksilöiksi tulee valita 1/1 tai 0/0 -polvisia yksilöitä, joista edellä mainittukin olisi suositeltavaa parittaa tervepolvisen kanssa.

Muut tuki- ja liikuntaelinten sairaudet

Lonkkanivelen kasvuhäiriö

Vuosina 1995 - 2014 syntyneiden koirien tuloksissa on 1kpl D ja 2kpl E lonkkakuvaustulos vuosilta 2003 ja 2014. Tämän lisäksi on ollut tiedossa jo aiemmin pari ei-virallisesti tutkittua, vakavasta lonkan dysplasiasta kärsivää koiraa, joilla lonkan kehityshäiriöt ovat vakavia. Lonkalöydöksiä pidetään silmällä ja niiden suhteen on rotujärjestö jo tehnyt päätöksen rahallisesta tuesta lonkkatutkimukseen. Yleisesti jalostuksessa on tuki- ja liikuntaelinnäkökulmasta pyrittävä toiminnalliseen ja liikunnalliseen, ei liian raskaaseen rakenteeseen, vaikka koiran tuleekin olla vahva. Jalostukseen käytettävien yksilöiden osalta suositellaan vain A- ja B-lonkkaisten koirien käyttöä.

Vuosina 2000 – 2014 syntyneiden koirien lonkkaniveltilasto (SKL-FKK)

Vuosi	Syntyneitä	A	B	C	D	E	Yhteensä
2000	73	0	0	0	0	0	0
2001	85	0	0	0	0	0	0
2002	97	0	0	0	0	0	0
2003	98	0	0	0	1	1	2
2004	89	0	0	0	0	0	0
2005	89	0	0	0	0	0	0
2006	80	0	0	0	0	0	0
2007	91	0	0	0	0	0	0
2008	104	0	0	0	0	0	0
2009	119	0	0	0	0	0	0
2010	84	0	0	0	0	0	0
2011	127	0	0	0	0	0	0
2012	89	0	0	0	0	0	0
2013	81	0	0	0	0	0	0
2014	72	0	0	0	0	1	1
Yhteensä	1378	0	0	0	1	2	3

Kasvuhäiriön osalta Kennelliiton sivuilta löytyy informatiivinen kuvaus lonkkanivelen kasvuhäiriöstä. Kuvaus suositellaan kaikkien koiranomistajien luettavaksi mm. mahdollisten epäilyjen / oireiden tunnistamiseksi.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä silmämääräisesti normaali, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana.

Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutumisen on täydellistä ja yleensä kipukin helpottaa tässä iässä. Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa usein nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Myös ympäristöllä on vaikutusta lonkkavian ilmenemiseen ja vaikeusasteeseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja jättiroduilla. Oireet voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppely”, ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja nakshteleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä. Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Vanhemmilla nivelrikkokoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä ja oireilu laitetaankin usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälän aaltoiluna ja lantion kiertymisinä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun

kautta annettavia nivelnesteiden ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja, kuten esimerkiksi lantion häpyluun lämpöluudutus, on myös olemassa. Huomioithan, että kirurgisesti hoidettua koiraa ei saa käyttää jalostukseen ja se tulisi siirtää EJ-rekisteriin.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla lonkkien röntgenkuvaukseen. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuvan jalostusvalinnan pitäisi johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista eikä lonkkavikaisia koiria käytetä. Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Suomessa käytetään FCI:n vahvistamaa kansainvälistä lonkkaniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

A ei muutoksia	Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset. Lonkkamaljakon kraniolateraalinen reuna piirtyy terävänä ja on lievästi pyöristynyt. Nivelrako on tiivis ja tasainen. Norbergin asteikko vetoasennossa noin 105° (suosituksena).
B lähes normaali / rajatapaus	Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat vähän epäyhdenmukaiset ja Norbergin asteikko vetoasennossa lähellä 105°, tai reisiluun pään keskus on mediaalisesti lonkkamaljakon dorsaalireunaan nähden ja reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset.
C lievä	Reisiluun pää ja lonkkamalja eivät ole yhdenmukaiset, Norbergin asteikko on noin 100° ja/tai lonkkamaljakon kraniolateraalinen reuna on vähän mataloitunut. Epätasaisuutta tai korkeintaan lieviä nivelrikkomuutoksia lonkkamaljan kraniaali-, kaudaali- tai dorsaalireunassa tai reisiluun päässä tai kaulassa.
D kohtalainen (keskivaikea)	Selvää epätasaisuutta reisiluun päässä ja lonkkamaljakossa, subluksaatio. Norbergin asteikko on suurempi kuin 90° (vain suosituksena). Lonkkamaljakon kraniolateraalireuna tasaantunut ja/tai nivelrikon merkkejä.
E vaikea	Selvästi dysplastinen lonkkanivel. Esim. luksaatio tai selvä subluksaatio, Nordbergin asteikko alle 90°, selvä lonkkamaljakon kraniaalireunan tasaantuminen, reisiluun pään epämuotoisuus (sienimäinen, tasaantunut) tai muut nivelrikkomuutokset.

Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 6 vuoden ikään saakka. Tämän jälkeen arvostelussa on otettava huomioon koiran ikä ja erityisesti sekundäärinivelrikko.

Ohjeet lonkkakuvaukseen ja virallisten tulosten saamiseen. <http://www.kennelliitto.fi/lonkka-ja-kyynarnivellausunnot-annetaan-rontgenkuvista>

Muutama lievä välilevyn pullistuma on raportoitu, kuten myös lievä spondyloosi.

Immuunijärjestelmän sairaudet

Norfolkinterriereillä esiintyy jonkun verran immunologisia sairauksia, kuten allergioita ja yleistynyttä demodikoosia eli sikaripunkkien epänormaalista lisääntymisestä johtuvaa ihosairautta. Sikaripunkki on koiran karvatupessa elävä loinen, jota esiintyy käytännöllisesti katsoen kaikilla koirilla. Normaalin immuunivasteen omaavalle koiralle se ei aiheuta mitään sairauden oireita punkkien lisääntymisen ollessa hyvin rajallista. Mikäli koiralla on syystä tai toisesta alentunut immunitetti, se johtaa punkkien epänormaaliin lisääntymiseen, joka taas aiheuttaa ihosairauden oireet. Immunitetin aleneminen voi johtua muista sairauksista. Mutta mikäli tällaista syytä ei ole, on immunitetin heikkous ensisijainen eli primäärinen syy sairauden puhkeamiselle. Kyseessä on yksilön vakava heikkous, joka on

perinnöllistä.

Yleistynyttä demodikoosia ei ole raportoitu Suomessa yhtään tapausta, mutta rodun kotimaassa Englannissa tunnetaan linjoja, jotka on jouduttu lopettamaan ongelman pesiytyessä voimakkaasti niihin. Suomessa on lisäksi todettu joitakin keskivaikeita demodikoositapauksia.

Allergiat eivät rodussa ole kovin yleisiä, mutta niitä esiintyy ruoka-aineita ja ulkoisia allergeeneja vastaan.

Demodekoosia sairastanutta (myöhemmin parantunutta koiraa) ei tule käyttää jalostukseen, eikä myöskään allergioista ja/tai atooppisista ihosairauksista kärsiviä koiria.

Koiran atopia

Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus, jonka synnylle on perimän lisäksi olemassa useita altistavia tekijöitä, kuten koiran elinympäristö ja olosuhteet.

Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Ruoka-aineallergia on koiralla atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10 % iho-oireisista koirista kärsii ruoka-aineallergiasta, jolloin koiralla on yleensä myös ruuansulatuskanavan oireita (ilmavaivat, ripuli). Atooppista tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Atopia on tyypillisesti nuoren aikuisen koiran sairaus ja oireet alkavat suurimmalla osalla atoopikoista 6 kk – 3 vuoden iässä. Allerginen nuha, astma ja silmän sidekalvontulehdus ovat koiralla harvinaisia. Koira reagoi ihollaan ja atopia onkin koiran yleisin ihosairaus. Atopiaan liittyvien toistuvien ihon bakteeri- ja hiivatulehdusten esiintymisestä on päätelty, että atooppikkokoirilla olisi puutteellisesti toimiva soluvälitteinen immuunivaste. Atopialle tyypillistä on, että oireet helpottuvat ja pahenevat kausittaisesti ainakin sairauden alkuvaiheessa. Jos oireet ovat heti alkuun jatkuvia, voidaan hyvällä syyllä epäillä ruoka-aineallergiaa aiheuttajaksi.

Atooppinen iho kutisee, minkä seurauksena koira raapii ihonsa rikki. Turkki on hilseilevä ja huonokuntoinen sekä ohut tai jopa paikoin kalju. Niiltä alueilta, joissa kutina on voimakkainta, iho paksunee jatkuvan raapimisen ja kalvamisen seurauksena sekä tummuu. Muutokset paikallistuvat naamaan (huulet ja silmien ympärys), korviin, tassuihin, jalkoihin, leukaan ja vatsan alle (kainalot ja nivuset). Joillakin koirilla jatkuva kutina aiheuttaa myös käyttäytymisen muutoksia, esim. ärtyisyyttä. Toistuvat korvatulehdukset ovat eräs tavallisimmista atoopikon iho-oireista.

Koiran kutinan syy on selvitettävä huolellisesti. Jos muuta selittävää syytä ei löydy ja koiralla on atopiadiagnoosin tekemiseen oikeuttavat oireet, koiralle tehdään joko ihostesti tai allergiavasta-aineita etsitään verestä. Koiran atopian hoitoon käytetään monia eri hoitomuotoja. Kaikkein tärkein on allergeenialistuksen vähentäminen esim. toistuvien pesujen ja ympäristön saneerauksen avulla. Jollei näiden toimenpiteiden ja sekundaaristen bakteeri – ja hiivatulehdusten hallinnalla päästä riittävään lopputulokseen, voidaan allergiatestin tulosten perusteella aloittaa siedätyshoito ja/tai lääkehoito.

Maksashuntti

Maksashuntti on maksan rakenteellinen verenkiertohäiriö, joka johtuu synnynnäisestä kehitysvirheestä.

Sikiöaikainen verenkierto, jossa veri tarkoituksenmukaisesti ohittaa sikiön maksan, ei muuta kulkuaan sikiöaikaisten verisuonien sulkeuduttua kuten aikuisella koiralla on tarkoitus, vaan verenkierto ei läpäise edelleenkään maksaa vaan kulkee sen ohi. Näin aineenvaihdunnan sivutuotteet aiheuttavat koiran elimistössä myrkytystilan muutaman tunnin päästä kun koira on syönyt. Oireina on mm. runsas juominen, huono ruokahalu, pahoinvointi ja kuolaaminen, tasapainohäiriöt, keskittymiskyvyttömyys, hyperaktiivisuus ja heikkous. Muilla roduilla, kuten cairnterriereillä ja irlanninsusikoirilla taipumus tähän kehitysvirheeseen vaikuttaa perinnölliseltä.

Maksashunttia voidaan yrittää korjata leikkauksella, jolloin koiran elinikää voidaan pidentää ja sen elämänlaatua voidaan parantaa. Hoitoon kuuluu myös lääkitys sekä oikea ruokavalio. Suomessa on ollut rodun kannassa vuosittain muutama yksittäinen shunttitapaus, joten shuntti luokitellaan merkittäväksi sairaudeksi. Maksashunttia sairastavaa tai leikkauksella parannettua yksilöä ei tule käyttää jalostukseen. Valistuneet kasvattajat testaavat jo pentunsa ennen luovutusta maksashuntin varalta.

Kasvaimet

Kasvainsairauksia esiintyy norfolkinterriereillä jonkin verran ja kehittyneen diagnostiikan johdosta yhä useamman koiran kuolinsyynä on todettu jokin syöpälaji.

Makrotrombosytopenia

Norfolkinterriereillä on todettu perinnöllistä makrotrombosytopeniaa, missä verenkierrossa esiintyy normaalia suurikokoisempia verihiutaleita. Norfolkkeilla makrotrombosytopenia periytyy autosomaalisesti resessiivisesti ja siihen on geenitesti. Kyseessä on virhe TUBB1 geenissä, minkä seurauksena verenkierrossa esiintyy normaalia suurikokoisempia verihiutaleita. Makrotrombosytopenia ei aiheuta koiralle verenvuototaipumusta, kipua tai mitään haittaa terveydelle, sillä verihiutaleet toimivat normaalisti. Suurempikokoiset verihiutaleet aiheuttavat kuitenkin poikkeaman verinäyteanalyysissä (trombosytopenia), ja geenitestillä (esim. MyDogDNA) pystytään selvittämään onko kyse tästä makrotrombosytopeniasta vai kliinistä sairautta aiheuttavasta trombosytopeniasta. Geenitestiä käytetäänkin trombosytopenian erotus diagnostiikassa jolloin vältetään tarpeettomilta hoidoilta, mikäli kyseessä on makrotrombosytopenia. Sama geenivirhe kuin norfolkinterriereillä on todettu myös cairnterriereillä, kromfohländereillä ja tanskalais-ruotsalaisella pihakoiralla. Koska koirilla todettu makrotrombosytopenia ei aiheuta kliinistä sairautta tai haittaa koiran terveyttä, ei rajoitusta jalostuskäyttöön ole.

Virtsatiet

Koiran virtsakivet ovat virtsakiteistä muodostuneita kiinteitä kappaleita, joita voi muodostua munuaisaltaisiin, munuaisesta virtsarakkoon johtaviin virtsanjohtimiin, virtsarakkoon ja etenkin uroskoirilla virtsaputkeen. Virtsakivet voivat aiheuttaa kivuliaita ja vaarallisia oireita, kuten virtsaamisvaikeuksia, verivirtsaisuutta, virtsatietulehduksen tai -tukoksen. Jos kivi tukkii virtsaputken, tilanne on hengenvaarallinen ja vaatii välitöntä hoitoa.

Virtsaamisvaikeudet liittyvät usein vakaviin sairautentiloihin ja koira on tästä syystä tutkittava huolella, jotta virtsaamisongelma saadaan riittävän ajoissa hoidettua. Koiran virtsakivet voivat tukkia virtsaputken täydellisesti ja aiheuttaa virtsateihin vakavia vaurioita.

Hoitovaihtoehtoja on kaksi; leikkaus tai liuotus erityisdieteillä. Virtsakivihoidettuja (leikkaus tai liuotushoito) koira ei tule käyttää jalostukseen.

Tarkempaa informaatiota on löydettävissä esim. <http://www.elainlaakari.fi/wp-content/uploads/2011/08/El%C3%A4inl%C3%A4%C3%A4k%C3%A4ri-koiran-virtsakivet1-300x2241.jpg>

Rotujärjestön teettämän terveystarkastuksen tulosten perusteella eivät virtsakiteet tai virtsakivet ole laaja ongelma rodussa. Kennelliiton terveystarkastukseen on 5.8.2016 kootun tilaston mukaan vastannut 55 norfolkinterrierin omistajaa. JTO:n laatimis- ja korjausvaiheessa kyselyn tiedot eivät vielä ole olleet käytettävissä, joten sairauden laajuusarviointi perustuu ainoastaan suoritettuun terveystarkastukseen.

Purentaviat

Ulkomuotoon liittyen suureksi ongelmaksi rodussa todettiin hammaspuutokset ja purentaviat; hiukan alle neljäsosalla oli joko hammaspuutos tai purentavika, tai molemmat. Tämä on yksi rodun suurimpia vitsauksia maailmanlaajuisesti, vaikka ei varsinaisesti terveyteen vaikutakaan. Purentaviat ovat harvoin niin vakavia, että vaikeuttaisivat koiran normaalia elämää. Suuri osa kannasta karsiutuu jalostuksesta näiden vikojen takia, ja muutenkin ahtaissa populaatioissa hävikki voi olla tuntuva. Tilanne suiden kanssa on sen verran vakava, että siihen on kiinnitettävä jalostusvalintoja tehdessä paljon suurempaa huomiota ja karsintaa. Tilanne on suiden osalta hieman parantunut, jos tulosta verrataan edellisen terveystarkastuksen tulokseen, mutta on edelleen iso ongelma.

Kivesviat

Uroksilla esiintyy jonkin verran kivesvikaa, yleisemmin yhden kiveksen laskeutumattomuutta. Kivesvikaisia uroksia ei käytetä jalostukseen. Tämä vika on voimakkaasti periytyvää ja voi periytyä myös nartun kautta.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt (tilasto uusittu, poimintapäivä 11.10.2016)

<u>Immunologinen sairaus</u>	4 vuotta 6 kuukautta	1
<u>Muu immunologinen sairaus</u>	4 vuotta 6 kuukautta	1
<u>Kasvainsairaudet, syöpä</u>	9 vuotta 2 kuukautta	26
<u>Kasvainsairaudet, syöpä</u>	8 vuotta 11 kuukautta	14
<u>Lymfoma, imusolmukesyöpä</u>	9 vuotta 8 kuukautta	3
<u>Maksan, munuaisten tai suoliston kasvain</u>	9 vuotta 10 kuukautta	3

<u>Muu kasvainsairaus</u>	8 vuotta 1 kuukautta	2
<u>Pernan, sydämen tai verisuonijärjestelmän kasvain</u>	8 vuotta 4 kuukautta	1
<u>Utarekasvain, nisäkasvain</u>	11 vuotta 2 kuukautta	1
<u>Virtsarakon kasvain</u>	9 vuotta 3 kuukautta	2
<u>Lopetus ilman sairauden diagnosointia</u>	5 vuotta 1 kuukautta	2
<u>Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi</u>	7 vuotta 10 kuukautta	1
<u>Vihaisuus</u>	7 vuotta 10 kuukautta	1
<u>Luusto- ja nivelsairaus</u>	12 vuotta 4 kuukautta	1
<u>Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus</u>	9 vuotta 8 kuukautta	4
<u>Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus</u>	9 vuotta 10 kuukautta	3
<u>Muu maksan tai ruoansulatuskanavan sairaus</u>	9 vuotta 2 kuukautta	1
<u>Muu sairaus, jota ei ole listalla</u>	7 vuotta 6 kuukautta	6
<u>Selkäsairaus</u>	5 vuotta 4 kuukautta	1
<u>Synnyttämisen nikamien epämuodostuma</u>	5 vuotta 4 kuukautta	1
<u>Sisäeritysrauhasten sairaus</u>	8 vuotta 4 kuukautta	1
<u>Kortisolin liikaeritys, Cushingin tauti</u>	8 vuotta 4 kuukautta	1
<u>Sydänsairaus</u>	9 vuotta 10 kuukautta	19
<u>Muu sydämen sairaus tai vajaatoiminta</u>	8 vuotta 4 kuukautta	5
<u>Sydämen läppävuoto, endokardoosi</u>	10 vuotta 3 kuukautta	8
<u>Sydänsairaus</u>	10 vuotta 5 kuukautta	6
<u>Tapaturma tai liikennevahinko</u>	4 vuotta 2 kuukautta	9
<u>Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)</u>	13 vuotta 5 kuukautta	4
<u>Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus</u>	7 vuotta 5 kuukautta	4
<u>Kohtutulehdus, pyometra</u>	9 vuotta 7 kuukautta	1
<u>Munuaisten vajaatoiminta</u>	3 vuotta 4 kuukautta	1
<u>Muu virtsatie- tai lisääntymiselinten sairaus</u>	10 vuotta 9 kuukautta	1
<u>Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus</u>	6 vuotta 0 kuukautta	1
<u>Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu</u>	9 vuotta 1 kuukautta	15
<u>Kaikki yhteensä</u>	8 vuotta 8 kuukautta	94

Kuolinsyytilastossa ilmenee uusi sairaus rodussa: kasvainsairaudet: syöpä, joka ohittaa sydänsairaudet, joka kuitenkin on rodun vakavin sairaus. Kuolinsyytilaston ajanjakso on vuodet 2000 - 2016 (rekisteröidyt). Syövän esiintymistä on seurattava. Sydänsairauteen kuolleiden koirien ikä on vain hieman korkeampi kuin syöpään kuolleiden. Yhteensä on ilmoitettu 94 koiran kuolinsyytiedot. Vastaavana aikana rekisteröitiin 1389 koiraa, joten kuolinsyytiedot on saatu 6,77 %:lta ajanjakson koirista. Tilastoa voidaan pitää ohjeellisena. Rodun elinikää on näihin päiviin asti eniten lyhentänyt rodussa esiintyvät sydänsairaudet. Näiden sairauksien osalta on tehostettava tutkimuksia ja tarvittaessa rajattava jalostusmateriaalia.

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Keskimääräinen pentuekoko on viidentoista vuoden aikana ollut 3,01 pentua. Vuosittaiset luvut ovat hyvin lähellä keskiarvolukua, eikä suuria vaihteluja ole ollut vuosien välillä. Pienen pentuekoon hyvä vaikutus on, että pentutehtailijat eivät innostu tällaisista roduista ja pennunostajia on varaa jopa karsia.

Astumisvaikeudet

Astumisvaikeuksia ei juurikaan rodussa ilmene. Jonkinasteista ujoutta ensimmäisillä kerroilla saattaa olla, mutta ei ole rodussa ongelma.

Tiinehtymisvaikeudet

Keskimääräisesti nartut tiinehtyvät hyvin.

Synnytysongelmat

Nartut synnyttävät pääsääntöisesti hyvin. Keisarileikkausiin turvaudutaan ainoastaan, jos liian suuriksi kasvaneet pennut jumittuvat synnytyskanavaan tai nartulla on synnytyksen aikaista polttoheikkoutta.

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Terveyskysely ei tuottanut mainittavaa raportointia ongelmista pentujen hoidossa. Nartut tuottavat hyvin maitoa ja hoitavat pentunsa hyvin.

Pentukuolleisuus

Norfolkinterrierin pentukuolleisuus on vähäistä sisarrotuun verrattuna.

Synnynnäiset viat ja epämuodostumat

Kitalakihalkiot ovat oikeastaan ainoat terveystarkastuksessa raportoidut synnynnäiset viat ja epämuodostumat. Niiden lukumääristä suhteessa syntyneisiin pentuihin ei ole luotettavaa tilastoitua tietoa. Koukkuhäntäisinä syntyneitä norfolkinterrierejä on raportoitu vain muutama.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Norfolkinterrierin anatomiset piirteet eivät altista sairauksille tai lisääntymisongelmille. Liika lihavuus on kaikkien rotujen hyvinvointiongelma.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat ja ongelmien mahdollisia syitä

Kohdan 4.3.4 perusteella rodussa ei ole suurtakaan ongelmaa lisääntymisessä, mutta sydänviat ovat rodun vakava ongelma.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Vaikka norfolkinterrierien rekisteröintimäärät ovat pitkällä aikavälillä kohonneet, näyttelyihin osallistuu koiria todella vähän. Edelleenkin huippukoiria on vähän, mutta keskitasoisten koirien määrä on lisääntynyt. Huonosti rakentuneita, epätyypillisiä koiria ei juurikaan enää ole. Alhainen näyttelyihin osallistumisprosentti ei anna oikeaa kuvaa rodun koko tasosta.

Rodun ulkomuodollinen taso on kohentunut viime vuosien aikana selvästi. Kasvattajien tulisi kuitenkin edelleen kiinnittää huomiota rodunomaiseen tyyppiin ja käyttäytymiseen sekä oikeaan vahvuusasteeseen. Rotumääritelmän mukaisesti norfolkinterrieri on yksi pienimmistä terrieriroduista. Sen tulee olla pienikokoinen, mutta vahvarakenteinen. Se on lyhytselkäinen, tilavarunkoinen ja tiivis koira, jolla on hyvä luusto ja vahvat käpälät.

Koko on kasvanut vuosien varrella jonkin verran ja meillä esiintyy liian kookkaita, pitkärunkoisia koiria. Myös kääpiömäisiä, liian hentoja koiria on paljon. Samaan pakettiin on vaikea saada tarvittavaa vahvuutta ja oikeata kokoa.

Rotumääritelmä toteaa norfolkinterrierin luonteesta, että se on kokoonsa nähden oikea sisupussi. Ne ovat pelottomia ja valppaita pieniä koiria, jotka eivät saa olla riidanhaluisia. Norfolkinterrierillä pitää olla temperamenttia, mutta se ei saa olla aggressiivinen ihmisille eikä toisille koirille. Vaikka se on pieni koira, niin se tarvitsee kunnollisen kotikasvatuksen ja ihmisen tulee olla sille selvä laumanjohtaja. Näyttelykehässä norfolkinterrierin tulee esiintyä ryhdikkäästi ja pelottomasti. Luonteissa esiintyy jonkin verran ongelmia, mutta useimmiten ongelmat johtuvat juuri kasvatuksen puutteesta.

Rotumääritelmän mukaisesti pään pitäisi olla kallo-osastaan leveä ja vain hieman kaareva ja kuono-osan tulisi olla kiilanmuotoinen ja voimakas ja pituudeltaan noin kolmanneksen lyhempi kuin etäisyys niskakyhmystä otsapenkereeseen. Leukojen pitää olla vahvat ja hampaiden tulee olla voimakkaat ja melko kookkaat. Purenta tulisi olla täydellinen leikkaava puenta.

Kasvattajien tulisi kiinnittää huomiota juuri oikeaan pään muotoon ja sen mittasuhteisiin sekä rodunomaiseen ilmeeseen. Nykyään esiintyy kauttaaltaan liian kevyitä päitä. Kuono-osat ovat kapeita ja pitkiä ja kallo-osat kapeita. Jos silmät ovat hyvin lähellä toisiaan ja otsapengerkin on niukka, on koko ilme väärä. Silmän kaariluiden tulisi olla voimakkaat. Kallot voivat olla myös pyöreitä ja usein kokonaisuutta täydentävät pyöreät silmät, jotka täysin pilaavat rodulle tyypillisen tarkkaavaisen ja innokkaan ilmeen.

Rodulla esiintyy kohtalaisen paljon alapurentaa ja jonkin verran hammaspuutoksia. Usein purenta voi aluksi olla hyvä, mutta kun pää vahvistuu ja kehittyy, niin purenta muuttuu usein alapurennaksi. Yleensä pentujen melko voimakkaatkin yläpurennat muuttuvat oikeiksi kehityksen myötä.

Norfolkinterrierillä tulee olla keskikokoiset, v-n muotoiset ja kärjestään hieman pyöristyneet, eteenpäin lähelle poskea taittuneet korvat. Korvien koossa on jonkin verran vaihtelua ja niiden asentovirheitä on silloin tällöin. Satunnaisesti myös pystyyn nousevia korvia, mikä sinällään ei ole ihmeellistä, kun norwichin- ja norfolkinterrieri ovat olleet yksi rotu vuoteen 1964 saakka. Täysin kuolleet korvat, joita koira ei käytä ollenkaan ilmaisemaan mielialojaan ja valppaustilojaan eivät niin ikään ole toivottavat.

Kaula on keskipitkä ja vahva. Yleensä liian pitkiä kauloja ei esiinny, mutta jonkin verran lyhyitä kauloja löytyy. Etuasentoiset lavat saavat kaulan näyttämään lyhemmältä kuin se todellisuudessa on. Pystyjä ja lyhyitä olkavarsia esiintyy jonkin verran. Norfolkinterrierin raajat tulisi olla suorat ja lyhyet. Melko paljon löytyy koiria, joiden eturaajat eivät ole täysin suorat.

Norfolkinterrierin rungon virheistä yleisimmät: lyhyt rintakehä, tynnyrimäisyys, pitkä lanneosa. Norfolkkin tulisi olla tiivis ja lyhytselkäinen koira. Sen kylkiluut ovat selvästi kaareutuneet. Ylälinja on suora. Takaosan tulee lihaksikas ja hyvin kulmautunut. Kintereet ovat matalat. Korkeat kintereet ja kapeat, lihaksettomat reidet ovat yleisiä. Takakulmaukset ovat niukat tai vastaavasti ne voivat olla ylikulmautuneet, joka ei myöskään ole tarkoitus – ei

mäyräkoiran takakulmauksia. Norfolkinterrierin liikkeiden tulisi olla sujuvat, yhdensuuntaiset, ja tehokkaat. Oikeat takakulmaukset, ja hyvä lihaskunto mahdollistavat kunnon työntövoiman.

Suomessa on typistyskielto. Typistämätön häntä tulisi rotumääritelmän mukaan olla: kohtuullisen pitkä ja tasapainossa kokonaisuuden kanssa. Tyvestä paksu ja kärkeä kohti kapeneva, mahdollisimman suora. Asennoltaan itsevarmasti pystyssä, ei kuitenkaan kaarru liikaa selälle. Rodun alkuperämaassa Iso-Britanniassa typistäminen oli sallittua huhtikuun 2007 alkuun asti ja siellä esiintyy vielä toistaiseksi Pohjoismaita enemmän kippuria häntiä. Hännät eivät kuitenkaan ole ongelma rodussa. Ne ovat meillä kohtuullisen suoria. Kiinnityskohta voi olla joskus liian alhainen, jolloin hännän on melko mahdoton olla täysin suora ja pystyasentoinen. Pystyssä kannettu häntä kuvastaa rodun itsevarmaa ja terhakkaa olemusta.

Karvapeite on kovaa, karkeaa, suoraa ja rungonmyötäistä. Rotumääritelmän mukaisesti liiallinen trimmaus ei ole suotavaa. Nykyään karvan laadussa esiintyy monia variaatioita. Vaikeasti trimmattavia ovat pehmeät ja runsaan pohjavillan omaavat karvat sekä karkeat, mutta lasimaiset karvat. Silloin tällöin syntyy myös nk. fluffy –karvaisia pentuja eli karvapeite on pitkää, runsasta ja silkistä ja tuollaisen karvan nyppiminen on mahdotonta. Oikealaatuisen karvapeitteen siistiminen on suhteellisen helppoa ja koko turkki on tällöin helppohoitoinen.

Hyväksytyt värit: kaikki punaisen, vehnän, black & tan ja harmahattavan (grizzle) sävyt. Valkoiset merkit eivät ole toivottavia, mutta ovat kuitenkin sallittuja. Väriverheellisiä pentuja ei yleensä synny lainkaan, valkoisia merkkejä esiintyy norfolkeilla erittäin harvoin.

Säkäkorkeus rotumääritelmässä on 25-26 cm (10 tuumaa). Varmasti huomattavastikin kookkaampia norfolkkeja on. Rotua ei kuitenkaan näyttelyissä mitata, joten mitään tilastoa koon kehittymisestä ei voi tehdä. Huomattava on myös, että koko on paljon muutakin kuin pelkkä säkäkorkeus.

Rotumääritelmä ja ulkomuototuomareille jaettava rotukohtainen koulutusmateriaali kuvineen ovat liitteinä 1. ja 14.

Rodun ulkomuodollista tasoa pyritään edelleen parantamaan. Erityisesti rodunomaiseen tyyppiin tulee kiinnittää huomiota. Oikean koon ja vahvuusasteen ylläpitäminen on erittäin tärkeitä. Norfolkinterrierin rotumääritelmän mukainen pää ja ilme tulee huomioida jalostusvalintoja tehtäessä. Edelleen pitää kiinnittää huomiota sekä etu- että takakulmauksiin ja siihen, että koiran liikunta on tervettä ja sujuvaa. Karvanlaatu on tärkeä rodun ominaisuus. Purentavirheet ovat valitettavan yleisiä ja sen vuoksi tulisi yrittää saada mahdollisimman moni norfolkinterrieri joko näyttelyyn tai jalostustarkastukseen, jotta jalostustoimikunta saisi tietoa ongelman laajuudesta. Terveyskysely on tuottanut paljon lisätietoa purentavirheistä.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit vuosina 2001-2007

	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Junioriluokka	<u>37%</u>	<u>30%</u>	<u>7%</u>	<u>0%</u>	<u>1%</u>	<u>0%</u>	476 tulosta
Nuorten luokka	<u>42%</u>	<u>16%</u>	<u>5%</u>	<u>1%</u>	<u>0%</u>	0%	448 tulosta
Avoin luokka	<u>39%</u>	<u>19%</u>	<u>4%</u>	<u>0%</u>	<u>0%</u>	<u>1%</u>	551 tulosta
Käyttöluokka *)	<u>50%</u>	<u>50%</u>	0%	0%	0%	0%	2 tulosta
Valioluokka	<u>86%</u>	<u>12%</u>	<u>1%</u>	<u>1%</u>	0%	0%	257 tulosta
Veteraaniluokka	<u>63%</u>	<u>12%</u>	0%	0%	0%	0%	59 tulosta
Yhteensä	<u>47%</u>	<u>20%</u>	<u>5%</u>	<u>0%</u>	<u>0%</u>	<u>0%</u>	1793 tulosta

vuosina 2008-2014

	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Junioriluokka	<u>67%</u>	<u>27%</u>	<u>5%</u>	<u>0%</u>	<u>0%</u>	<u>0%</u>	616 tulosta
Nuorten luokka	<u>69%</u>	<u>23%</u>	<u>7%</u>	<u>0%</u>	<u>0%</u>	<u>0%</u>	511 tulosta

Avoin luokka	<u>66%</u>	<u>27%</u>	<u>7%</u>	0%	<u>0%</u>	0%	581 tulosta
Käyttöluokka *)	<u>100%</u>	0%	0%	0%	0%	0%	1 tulosta
Valioluokka	<u>91%</u>	<u>8%</u>	<u>1%</u>	0%	0%	<u>0%</u>	549 tulosta
Veteraaniluokka	<u>95%</u>	<u>5%</u>	0%	0%	0%	0%	98 tulosta
Yhteensä	<u>74%</u>	<u>21%</u>	<u>5%</u>	<u>0%</u>	<u>0%</u>	<u>0%</u>	2356 tulosta

*) Käyttöluokkien tuloksissa on kyse kirjoitusvirheestä arvostelulomakkeissa, jolloin tieto on tallentunut virheellisenä myös näyttelytulostilastoihin.

Norfolkinterrierien alhainen näyttelyinnostus on todettu viime vuosina ja vaikka vuosien 2008-2014 näyttelytuloksia on määrällisesti enemmän, on luku suhteellisesti alentunut yli 16% verrattaessa vastaavien vuosien rekisteröinteihin. Tilastotiedon valossa rodun laatu on parantunut ERI -tulosprosenttien noustessa 47% > 74%. On todennäköistä, että näyttelysääntöjen muutos laatuarvostelun osalta on vaikuttanut tulokseen.

Rodun koirien jalostustarkastukset

Jalostustarkastuksia on rodussa pidetty vain yksi epävirallisen näyttelyn yhteydessä. Tilaisuudessa tarkastettiin / arvioitiin esillä olleet koirat. Vuonna 2017 toteutetaan rodun toinen jalostustarkastus.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Nykyiselle käyttötarkoitukseen seurakoirana norfolkinterrieri sopii pienen kokonsa, vahvan luustonsa ja vettähyllivän, joka sään karvapeitteensä puolesta oikein hyvin.

4.4.4 Yhteenvedo rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Seura- ja kotikoirarominaisuuksiin eivät vaikuta mahdolliset puutteet ulkomuodossa tai rakenteessa. Rodun luonne ja fyysiset ominaisuudet antavat mahdollisuuden monenlaiseen harrastamiseen.

5. YHTENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi

Rodun edellinen tavoiteohjelma on jalostustieteellisen toimikunnan päätöksellä ollut voimassa vuosina 2010-2014. Vuonna 2015 on noudatettu edellisellä voimassaolokaudella sovittuja jalostusohjeita ja uusi tavoiteohjelma esitetään vuosille 2016 – 2020.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Taulukon liittäminen suoraan tekstiin ei sen leveydestä johtuen ole mahdollista. Tasotaulukot ovat liitteenä 8.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Luonne- ja käytöstilaston keruu. (vastaus saatiin 113 norfolkinterrieristä)	Kysely toteutettiin vuonna 2009.	Kyselyn tulos julkaistiin kasvattajapäivillä 2009. Luonteen ihannekuvausta ei laadittu.
Jalostusurosluetteloiden laatiminen.	Rotujärjestön kotisivuilla on vuodesta 2010 julkaistu jalostusuroslistoja kuvineen, tiedot on linkitetty SKL:n Jalostustietokantaan. Uroksen omistajat ilmoittavat uroksensa vapaaehtoisesti mukaan listalle.	Itseilmoittamiseen perustuva lista ei ole saavuttanut suurtakaan suosiota.
Terveystutkittavien koirien	Joukkotarkastustilaisuuksien	Joitakin paikallisia tilaisuuksia on

lukumäärän lisääminen.	järjestäminen.	järjestetty rotujärjestön toimesta, samoin verinäytteiden ottotilaisuuksia esim. näyttelyiden yhteydessä.
Tuomarikoulutuksen järjestäminen.	Koulutustilaisuudet on pidetty säännöllisin väliajoin pääkaupunkiseudulla ja Turussa.	Rodulle on koulutettu ja valmistunut toistakymmentä uutta ulkomuototuomaria vuosien 2009-2014 aikana.
Terveystietojen keruu.	NN-uutisisten terveystutkimus vuonna 2013 tuotti laihan tuloksen, josta johtuen toteutettiin sähköinen kyselylomake. Tähän voi vastata rotujärjestön kotisivuilla > runsaampi vastaajien määrä.	Myös kaikki paperivastaukset tallennettiin sähköiseen järjestelmään. Näin on helposti saatavissa tilastotietoa, jota on mm. käytetty tämän JTO:n terveystulosmateriaalina.
Urosten jalostussuositusten noudattaminen.	Jalostussuosituksista tiedottaminen lehdessä ja kotisivuilla. Sähköiset kyselyt osoitetaan jalostustoimikunnalle.	Urosten terveystutkimukset tehdään vapaaehtoisesti lähes 100%, mutta jalostuskäytön suositusmäärästä ei välitetä, viisi eniten käytettyä urosta ylittävät määrän hyvin reippaasti, jotkut jopa eliniän aikaisen suositusmäärän.
Kasvatukseen ja jalostukseen liittyvistä asioista tiedottaminen ja kerätyn tilastotiedon jakaminen.	Kasvattajapäivien järjestäminen vuosittain.	Kasvattajapäivät on järjestetty vuosittain vuodesta 2007. Osallistujamäärä on ollut kiitettävän runsas.

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Purentaviat ja omistajien koirien omistajien yleinen toive pitää koiraa pelkästään kotikoirana. Hävikki on vähintään 60% rekisteröinneistä. Tarkkaa tilastoa ei ole pidetty.

Jalostussuositusten ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi

Rotua ei ole tarvetta tässä vaiheessa liittää PEVISAn, vaan jalostusta ohjataan suosituksilla ja positiivinen kehitys pyritään saamaan vapaaehtoisuuteen perustuen.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Norfolkinterrierin jalostuksen tavoitteena on rotumääritelmän mukainen, terve ja yhteiskuntakelpoinen koira.

Norfolkinterrierillä on rotuna takanaan 50 vuoden jalostustyö. Koiratyypinä se on ollut olemassa lähes yhtä kauan ennen tätä. Alkuperäisestä pienestä tuhoeläinten metsästäjästä ja seuralaisesta se on kehittynyt tämän päivän seurakoiraksi. Käyttötarkoitukseltaan norfolkinterrieri nähdään myös tulevaisuudessa seurakoirana, urbanisoituva yhteiskunta tuskin tarjoaa sille enää alkuperäistä käyttötarkoitustaan vastaavaa työtä.

Nykypäivän norfolkinterrieri on luonteeltaan ystävällinen, tasapainoinen, lapsirakas ja itsevarma. Se on edelleenkin pieni, mutta vahva ja toimielias koira, joka tarvitsee omistajaltaan paljon huomiota, toimintaa ja liikuntaa, mutta sopeutuu ajoittain vähempäänkin tarvittaessa.

Käyttöominaisuudet

Rotu on seurakoiranakin säilyttänyt ns. rottakoiraoimaisuuksiaan sekä jossain määrin alkukantaisuutta.

Terveys ja lisääntyminen, jalostusrajoitukset

Sydämen vajaatoiminta:

Tehostettu tiedotus sairastuneista yksilöistä: koiranomistajilta ja kasvattajilta rotujärjestölle, rotujärjestöltä kasvattajille. Minimivaatimuksena yli 5-vuotiaiden jalostusyksilöiden tutkituttaminen virallisesti sydänkuuntelulla, mieluiten sydänultralla. Riskialttiin yksilön (lähisuvussa sairastapauksia) jalostuskäyttöä suunnitellessa suositus mahdollisimman vanhaan, terveeseen parituskumppaniin. Ei sairaita koiria jalostukseen. Sairas = sydänkuuntelussa kuuluva sivuääni. Rodun kasvattajien vastuulla on huolehtia kaikkien kasvattiensa menemisestä tutkimuksiin, nyt kasvattajat tutkituttavat pääsääntöisesti oman jalostusmateriaalinsa.

Purentaviat:

Suurempi karsinta jalostusyksilöiden kohdalla. Tasapurenta saattaa olla harkinnanvaraisesti hyväksyttävä muuten korkealuokkaisella yksilöllä, jos parituskumppanin purenta on kunnossa. Norfolkkin tasapurenta voi pysyä samanlaisena koko sen eliniän tai se voi muuttua alapurennaksi viimeistään veteraani-ikään mennessä. Muutos alapurennaksi tapahtuu useimmilla yksilöillä hyvinkin lyhyessä ajassa 2-4 ikävuoteen mennessä. Jo näin nuorena alapurentaista koiraa ei suositella käytettäväksi lainkaan jalostukseen.

Jos jalostusyksilö jättää runsaasti purentavikaa, sen jalostuskäyttöä ei enää suositella.

Tiedotusta purentavikaisista koirista (kasvattajat) tehostetaan ja koiran lähisukulaisten purentavikojen otetaan huomioon jalostussuunnitelmia tehdessä. Jalostusvalintoja miettiessään kasvattajaa kehoitetaan lukemaan tarkasti kotisivuilta löytyvät koirien näyttelyarvostelut etenkin purentojen ja hampaiden lukumäärän osalta. Ulkomuoto-tuomarikoulutuksessa kiinnitetään näihin asioihin entistä tarkemmin huomiota.

Perinnöllinen harmaakaihi:

Silmät suositellaan tutkimaan viimeistään ennen toista pentuetta. Jos tutkimus on tehty kertaalleen nuorelle koiralle (1-3 vuotta), olisi se suositeltavaa tutkia uudelleen 4-5 -vuotiaana, mikäli koiralla on edelleen jalostuskäyttöä. Sairaita koiria ei käytetä jalostukseen. Virallinen silmätutkimustulos on voimassa 12 kk. Astutushetkellä silmätutkimustuloksen on oltava voimassa.

Polvilumpion luksaatio:

Polvet suositellaan tutkimaan viimeistään ennen toista pentuetta. 2-asteen patellaluksaation omaavaa koiraa ei suositella käytettäväksi jalostukseen. Jalostusyksilöitä ovat 0-polviset ja 1-polviset tutkitusti terveen parituskumppanin kanssa.

Lisääntyminen:

Uroksen suositellaan täyttäneen vähintään 12 kk, jotta viralliset silmä- ja polvitutkimukset on voitu tehdä. Yli kolmevuotiaiden urosten jalostuskäyttö on suositeltavaa purentavikojen myöhäisen kehittymisen vuoksi. Nartun tulee olla vähintään 18 kk pentueen syntyessä. Kahdesti keisarileikattua narttua ei suositella käytettäväksi jalostukseen kuin erittäin painavista syistä.

Sokeat pennut:

Kaikista sokeana syntyneitä pennuista on raportoitava jalostustoimikuntaa. Seurataan tilannetta, onko sokeiden pentujen vanhemmilla geneettistä yhteyttä. Rotujärjestö tukee geenitestin kehittämistä jalostuskoirille.

Muut:

Allergista, atooppista tai demodikoosia sairastavaa/sairastanutta koiraa ei saa käyttää jalostukseen, ei myöskään arkaa tai aggressiivista koiraa. Maksashunttia sairastavaa koiraa ei käytetä jalostukseen eikä sellaisen tuottanutta yhdistelmää tule uusia.

Ulkomuoto

Jalostukseen suositellaan yksilöä, jolla on vähintään kaksi (2) näyttelykayntiä, joista toisesta vähintään EH-laatuarvostelu.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suosituksat jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

Uros

- Vähintään 12 kuukauden ikä. Yli kolmevuotiaiden urosten jalostuskäyttö on suositeltavaa purentavikojen myöhäisen kehittymisen vuoksi. Myös sydänvikariskistä uroksen taustoissa saadaan varmempaa tietoa vanhempia uroksia käytettäessä.
- Virallinen silmä- ja polvitutkimustulos.
 - Silmät: terveet perinnöllisestä harmaakaihista (HC)
 - Polvet: 0- tai 1-aste. Jälkimmäinen vain tutkitusti terveen nartun kanssa.
 - Suositus myös lonkkaniveltutkimukseen
- Jalostusurokselta virallinen sydänkuuntelutulos, jonka on astutushetkellä oltava alle 12 kk vanha.
- Saksipurenta suositeltava.
- Jo jälkeläisiä jättäneitä uroksia ei suositella jalostukseen, mikäli ne ovat jättäneet runsaasti purentavikoja tai sairaita yksilöitä
- Muu terveys: ei huomautettavaa (ei maksashunttia, ei voimakkaita allergiaoireita, ei yleistynyttä demodikoosia).
- Kivesvikaisen uroksen jälkeläisiä ei rekisteröidä Suomen Kennelliitossa.
- Maksimijälkeläismäärä (elinikäinen) on 26 rekisteröityä jälkeläistä.
- Vähintään kaksi näyttelykäyntiä, joista laatuarvosteluna toisesta vähintään EH eli erittäin hyvä.
- Luonteen takia (arka tai aggressiivinen) näyttelyarvosteluissa huomautuksia saanutta koiraa ei suositella käytettäväksi jalostukseen.

Narttu

- Vähintään 18 kuukauden ikä pentujen syntyessä.
- Virallinen silmä- ja polvitutkimustulos.
 - Silmät: terveet perinnöllisestä harmaakaihista (HC)
 - Polvet: 0- tai 1-aste. Jälkimmäinen vain tutkitusti terveen uroksen kanssa.
 - Suositus myös lonkkaniveltutkimukseen
- Jalostusnartulta virallinen sydänkuuntelutulos, jonka on astutushetkellä oltava alle 12 kk vanha.
- Saksipurenta suositeltava.
- Muu terveys: ei huomautettavaa (ei maksashunttia, ei voimakkaita allergia/atopiaoireita, ei yleistynyttä demodikoosia).
- Jo jälkeläisiä jättäneitä narttuja ei suositella jalostukseen, mikäli ne ovat jättäneet runsaasti purentavikoja tai sairaita yksilöitä.
- Kahdesti keisarileikattua narttua ei suositella enää jalostukseen.
- Vähintään kaksi näyttelykäyntiä, joista laatuarvosteluna toisesta vähintään EH eli erittäin hyvä.
- Luonteen takia (arka tai aggressiivinen) näyttelyarvosteluissa huomautuksia saanutta koiraa ei suositella käytettäväksi jalostukseen.

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Maksimi on 26 jälkeläistä per sukupolvi, elinikäinen yläraja on kahden koirasukupolven jälkeläismäärä. Vrt. sivu 9.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Informaation lisääminen rodun terveyden tilanteesta etenkin tuleville koiranomistajille / kotisivujen aktiivinen informatiivinen päivitys.

Asiallisen, mutta tarpeeksi jämäkän informaation lisääminen etenkin uusille kasvattajille ja kasvattajille, jotka eivät ole noudattaneet aikaisemman JTO:n suosituksia.

Rotujärjestö on sitoutunut rodun sydäntutkimusten (ultra) taloudellinen tukemiseen. Jalostustoimikunta päättää missä laajuudessa ja miten tutkimukset käynnistyvät.

Rotujärjestö suosittelee lonkkakuvausainakin jalostukseen käytettävälle norfolkinterrierille. Ajan myötä lonkkakuvaus toivottavasti tulevat yhtä vakiintuneeksi tavaksi ennen koiran jalostuskäyttöä kuin nykyisin ovat

silmä-, polvitutkimukset sekä sydänkuuntelut. Kaikki edellä luetellut ovat perustuneet vapaaehtoisuuteen, mutta vakiintuneet käytännöksi lähes kaikilla kasvattajilla.

Muiden tutkimusten edistäminen nykytieteen avulla, dna- ja verinäytteiden keruu.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja ongelmat

Vahvuudet - Suhteellisen terve ja pitkäikäinen rotu - Luonne on rodun ehdoton vahvuus, verratessa muihin samankaltaisiin pieniin terriereihin tai samankokoisiin muihin koiriin - Jalostusmateriaalin tuonti ulkomailta on lisääntynyt - Jalostusmateriaalia käytetään tasaisemmin - Yhdysvalloista löytyy vierassukuista jalostusmateriaalia mahdollistamaan geenipoolin pitämisen laveampana - Suurin osa jalostusmateriaalista tutkitaan sydän-, silmä- ja polvitarkastuksin - Rodulla on suuri kysyntä - Tietoa jalostuksen tueksi on hyvin saatavilla - Kasvattajien välinen yhteistyö on hyvää, avoin kasvatusilmapiiri - Rodun omien kasvattajatuomarien luennot anatomiasta esim. kasvattajapäivillä	Heikkoudet - Rodussa oleva sairaus (sydänvika) on melko vakava, vaikuttaa elinikää lyhentävästi ja on vaikea jalostuksellisin toimenpitein vaikuttaa sen esiintymiseen - Rotu on maailmanlaajuisesti edelleen pieni > suhteellisen kapea geenipooli - Rodun geenipooli maailmalla homogenisoituu - Jalostusvalinnoissa on ilmennyt ja on edelleen paineita ylikäyttää joitakin koiria - Sairaita / viallisia koiria käytetään jalostukseen (esim. purentaviat) - Osa kasvattajista ei ilmoita ongelmista - Osa kasvattajista ei noudata suosituksia - Suuri kysyntä tekee mahdolliseksi käyttää heikompakin jalostusmateriaalia - Luonteen jalostamiseen ei kiinnitetä huomiota / luonteen arvioinnin subjektiivisuus - Rodun esiintyminen näyttelyissä on harvalukua, kauniit ja käyttökelpoiset koirat häviävät kotikoiriksi
Mahdollisuudet - Jatkaa ja tehostaa tiedon keräämistä ja jakamista kasvattajille - Kehittämällä edelleen uusia tiedonkeräämisen muotoja (jalostustarkastukset, luonnetestaukset, digitaaliset kyselyt) - Kasvattajien jatkuva kouluttaminen (vanhempien kasvattajien tukiverkosto uudemmille, kasvattajapaneelit, alueellinen toiminta) - Kasvattajien entistä parempi sitouttaminen JTO:n suosituksiin - Yhä tehokkaampi käyttämättömän, suomalaisen jalostusmateriaalin käyttö - Jalostusmateriaalin tuominen muualta, tuontikoirat, tuore- ja pakastesperman käytön lisääminen - Osallistuminen tieteellisiin tutkimuksiin verinäytteitten keräämisen muodossa >	Uhat - Jalostuskoirien käyttömäärät - > geenipoolin supistuminen ja homogenisoituminen - Rodun suosio saattaa tehdä rodun houkuttelevaksi ns. pentutehtailijoille - Suuresta suosiosta johtuva ylihinnottelu karkottaa koiranhankkijat muiden samankaltaisten rotujen pariin - Suuri osuus syntyvistä pennuista on aikuisena purentavikaisia - Rodun vajoaminen kotikoira-asteelle, myyjien ostajaehdokkaiden riittämätön seula - Väärä imago erittäin helppona ja helppohoitoisena pikkukoirana

tulevaisuuden hyöty rodun jalostuksessa - Terveystutkimusten ja niiden tekniikoiden eteneminen lähes joka osa-alueella	
---	--

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Jalostustoimikunnan toimintaohjeen mukaan toimikunta on ensisijaisesti vastuussa tavoiteohjelman noudattamisen seurannasta ja kasvattajat ovat vastuussa sen noudattamisesta. Koska jalostustoimikunta on hallituksen alaisuudessa, hallitus kuitenkin viime kädessä valvoo tavoiteohjelman toteuttamista. Rotujärjestö on velvollinen huomioimaan jalostuksen tavoiteohjelman tavoitteet vuotuista toimintasuunnitelmaa laatiessaan.

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2016	- Toimitetaan Jalostuksen tavoiteohjelma vuosille 2016-2020 (2017-2021) Jalostustieteellisen toimikunnan tarkastettavaksi. - Tehdään toimikunnan esittämät täydennykset ja korjaukset laadittuun tavoiteohjelmaan. - Jalostustoimikunta seuraa edelleen rodun geneettisen monimuotoisuuden kehittymistä ja pyrkii aktivoimaan kasvattajia. - Jalostustoimikunta vastaa jalostus-tiedusteluihin ja antaa tietoja suunniteltuihin yhdistelmiin liittyvistä populaatio- ja terveysriskeistä. - Laaditaan digitaalinen kysely luonteesta ja käyttäytymisestä. - Päätetään rodun sydäntutkimuksien laajuudesta ja aikataulusta. - Hoidetaan kaikki muut jalostustoimikunnalle osoitetut tehtävät.
2017	- Toteutetaan rotujärjestön jalostustoimikunnan toteuttama rodun jalostustarkastus sekä mahdollisuuksien mukaan sydäntutkimukset ensin valituille uroksille. - Pyritään edistämään geenitutkimusta pentusokeuden estämiseksi. - Tarkastellaan jalostustoimikunnan kokoa ja laajuutta vastaamaan mahdollisimman tehokasta toimintaa. Pyritään saamaan uusia, vastuullisia kasvattajia mukaan toimikuntaan. - Tiedotetaan sekä lehdessä (nnuutiset4/2016) että rotujärjestön kotisivuilla Kennelliiton terveystutkimuksesta ja kehoitetaan kaikkia koiranomistajia siihen vastaamaan. - Hoidetaan kaikki muut jalostustoimikunnalle osoitetut tehtävät.
2018	- Suoritetaan ensimmäinen 2017-2021 JTO:n seuranta. - Kerätään ja analysoidaan urosten sydäntutkimustiedot mikäli sydäntutkimukset on saatu toteutettua vuonna 2017. - Tiedotetaan sekä lehdessä (nnuutiset 4/2016) että rotujärjestön kotisivuilla Kennelliiton terveystutkimuksesta ja kehoitetaan kaikkia koiranomistajia siihen vastaamaan. - Selvitetään Kennelliiton käyttäytymiskartoituksen ja mahdollisesti myös jalostustarkastuksen soveltumista norfolkinterrierille. Jalostustoimikunta selvittää ja selvityksen perusteella ao. tilaisuuksiin osallistutaan vuosina 2017-2020. - Hoidetaan kaikki muut jalostus-toimikunnalle osoitetut tehtävät.
2019	Aloitetaan materiaalin keruu seuraavaa JTO:n

	päivitystä varten. • Päätetään sydäntutkimusten jatkamisesta. • Aloitetaan tavoiteohjelman päivitys. • Hoidetaan kaikki muut jalostustoimikunnalle osoitetut tehtävät.
2020	• Suoritetaan tavoiteohjelman päivitys loppuun. • Jatketaan sydäntutkimuksia sovitussa laajuudessa ja sovituin menetelmin. • Hoidetaan kaikki muut jalostus-toimikunnalle osoitetut tehtävät.
2021	• Toimitetaan JTO:n muutokset hyväksyttäväksi. • Jatketaan sydäntutkimuksia sovitussa laajuudessa ja sovituin menetelmin. • Hoidetaan kaikki muut jalostus-toimikunnalle osoitetut tehtävät.

JTO:n seuraaminen

Jalostustoimikunta on velvollinen raportoimaan vuosittain yhdistyksen lehdessä ja kotisivuilla omana osiona sekä tavoiteohjelman toimenpiteiden toteutumisesta että asetettujen päämäärien saavuttamisesta. Yhteenvedossa esitetään mm. edellisen vuoden rekisteröinneistä ja muista kannan rakenteeseen liittyvistä seikoista: sukusiitosprosentti, urosten jälkeläismäärät ja suhdeluku käytetyt urokset/nartut. Jalostuksen tavoiteohjelman on sen tultua hyväksytyksi oltava kokonaisuudessaan liitteineen luettavissa yhdistyksen nettisivuilla. Se päivitetään tarvittaessa kuitenkin viiden vuoden välein. Kun jalostuksen tavoiteohjelmaan suunnitellaan muutoksia, on muutosehdotukset julkaistava muutokset käsittelevän kokouksen kokouskutsussa.

"Colonsay" -norfolkeista 20-30 luvulta tämän päivän norfolkinterrieriin

Mrs. Normandy Rodwill's
Airman's Sam Browne

Mrs. B. Miller's
Ch. Wymondley Perseverance

7. LÄHTEET

Kirjallisuus Joan R. Read: The Norfolk Terrier, First Edition 1989

Muu painettu materiaali: The Norfolk Terrier Club of Great Britain Year Books (vuosikirjat) vuodesta 1980 eteenpäin

Svenska Norfolk Terrier Klubben'in julkaisut 1990 eteenpäin

Suomen Norwichin- ja Norfolkinterrierit ry:n julkaisut

Ruotsin Kennelliiton rahoittama Norfolk-rodun laaja sydäntutkimus

Muu materiaali: rotujärjestön teettämät terveys- ja muut kyselyt

Jalostustoimikunnan muu tiedonkeräysmateriaali:

<http://jalostus.kennelliitto.fi/frmEtusivu.aspx>

<http://hundar.skk.se/hunddata/>

<http://www.norfolkterrierclub.co.uk/>

http://svenskanorfolkterrierklubben.se/?page_id=2734

<http://www.thekennelclub.org.uk/>

<http://www.norfolkterrierclub.org/>

<http://www.akc.org/>

<http://www.vdh.de/home/>

8. LIITTEET

1. Rotumääritelmä
2. Digitaalisen terveystutkimuksen kysymykset koiranomistajalle
3. Digitaalisen terveystutkimuksen kysymykset kasvattajille
4. Terveystutkimusanalyysi, yksittäiset koirat
5. Terveystutkimusanalyysi, kasvattajat
6. SKL:n suositus sydänkuunteluista
7. Jalostuskoirien vanhemmat
8. Käytetyimpien jalostuskoirien taso, liitteet kohtaan 5.1 urokset ja nartut erikseen
9. 14.2.2015 pidetyn vuosikokouksen pöytäkirja, kohta 16 / JTO:t
10. JTO:t pähkinäkuoressa / kasvattajapäivät 14.2.2015
11. Luonnekyselyn yhteenveto
12. The Norfolk Terrier Club of Great Britain: Breed Health Survey 2014
13. Leg vet, Med dr Anna Bodegård-Westling:
raportti Ruotsin Kennelliiton rahoittamasta laajasta norfolkinterrierien sydäntutkimuksesta
14. Ulkomuototuomarikoulutuksen päivitetty koulutusmateriaali